

Andragoški center Republike Slovenije
Slovene Adult Education Centre

NOVIČKE

MAREC 1997/3

- ▲ DOMAČE NOVIČKE ● Andragoški center v letu 1996 ● Raziskava pismenosti odraslih v Sloveniji ● Prenova v Izobraževanju odraslih ● Uvodni seminar za člane programskih komisij ● Delo Področne kurikularne komisije za Izobraževanje odraslih ● Priprave na začetek delovanja središča za ugotavljanje in potrjevanje znanja (UPZ) ● Izpit za mojstre, poslovodje in delovodje in UPZ ● Iz izsledkov evalvacije projekta Center za mlajše odrasle ● Petnajsto središče za samostojno učenje ● Priprave na odprtje četrte borže znanja, tokrat v Slovenj Gradcu ● V Dobí vpeljujemo samoevalvacijo udeležencev v jezikovnih programih za odrasle ● O avtorskem delu v izobraževanju odraslih ▲ UTRINKI IZ SVETA ● Tedni učenja odraslih po svetu ▲ PRIPRAVLJAMO ● Uspeh brez stresa ▲ POSVETI, KONFERENCE ▲ PONUJAMO/PONUJAO VAM ● Ugotavljanje in potrjevanje znanja ▲ PREBRALI SMO ZA VAS ● Učna pogodba v izobraževanju odraslih ▲ NOVOSTI IZ KNJIŽNICE

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo zboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

- Uporabniki in naročniki Novičk so lahko posamezniki in organizacije, tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljnih organizacijah).
- Z vsebinsko zasnovo predvidevamo, da bomo v Novičkah objavljali telesne vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:
  - opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
  - razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
  - sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
  - podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
  - sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
  - novosti v upravljanju in zakonodaji;
  - statistične podatke;
  - mnenja, stališča in predloge;
  - podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
  - podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
  - prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
  - novosti iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.
- V Novičkah bomo objavljali kratke, jedrnate, objektivne in nepristranske informacije.
- Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.
- Uporabniki prejemajo Novičke brezplačno. Tako bo tudi v prihodnjem, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.
- Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS. Odgovorni osebi: mag. Zvonka Pangerc Pahernik - vodja Informacijskega središča, in Peter Monetti - urednik Novičk.
- Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, telefon: 061 444 978, faks: 061 445 881, elektronska pošta:

RFC-822: tajnistvo.saec@infosol.mss.edus.si
DECnet: RAZOR::LJACRS

DOMAČE NOVIČKE

Andragoški center v letu 1996

Svet Andragoškega centra Slovenije, ki ga vodi dr. Matjaž Kmecl, je marca sprejet poročilo o delu ACS-ja v letu 1996. To leto je bilo peto leto delovanja naše ustanove, ki se je organizacijsko in konceptualno utrdila kot razvojno-raziskovalna institucija, ki skrbi za razvoj in pospeševanje izobraževanja in učenja odraslih.

Zaradi nove šolske zakonodaje in predpisov, sprejetih leta 1996, in sprememb v celotnem sistemu vzgoje in izobraževanja, se je delo Centra razširilo. Leta 1996 se je začelo intenzivno delo pri kurikularni prenovi programov izobraževanja odraslih, ki je del širšega projekta prenove izobraževanja v Sloveniji. Andragoški center sodeluje pri prenovi z razvojnimi in raziskovalnimi projektmi, hkrati pa strokovno, organizacijsko in tehnično podpira delo Področne kurikularne komisije za izobraževanje odraslih in programskej kurikularnih komisij.

Andragoški center Slovenije se je leta 1996 ukvarjal s stalnimi in splošnimi dejavnostmi, ki zajemajo svetovalno delo (obseg tega dela se iz leta v leto povečuje), informacijski sistem (knjižnica, programoteka, Novičke, letni pregled izobraževanja in učenja odraslih - če naštetem le nekatere dejavnosti, ki sodijo v ta sistem), izpopolnjevanje in usposabljanje andragoških delavcev (več kot 1200 udeležencev v krajsih in daljših izobraževalnih programih, več kot 300 na izobraževalnih srečanjih), publiciranje (dve novi knjigi v zbirki Študije in raziskave, dva nova priročnika) ter z razvojnimi in raziskovalnimi projektmi in nalogami. V nadaljevanju na kratko predstavljam nekatere izmed njih.

Študijski krožki: leta 1996 jih je delovalo 126 s 1247 člani v različnih krajih Slovenije, to pomeni več kot tretjinsko zvečanje v primerjavi z letom 1995. Letos smo projekt povezali še z državnim projektom Javna dela, tako da smo med mentorje uvrstili 10 brezposelnih in uspešno preskusili, kako je mogoče povezovati delo v študijskih krožkih z iskanjem možnosti za (samo)zaposlovanje in resocializacijo brezposelnih. Delo pri projektu *Center za mlajše odrasle (CMO)* je bilo v letu 1996 povezano z vpeljevanjem, svetovanjem in evalvacijo poskusne izpeljave izobraževalnega programa v podjetju Mi Amigo iz Mengša, v katerega je bilo vključeno 18 mlajših odraslih. Izid poskusa so zelo ugodni socializacijski učinki na to populacijo, opazni pa so v vnovičnem vključevanju mladih v šolanje, ki so ga prej opustili, ali v (vsaj začasno) zaposlitev. Na podlagi evalvacijeskega spremeljanja smo opredelili podlage za delno dopolnitev zasnove in pripravili vse potrebno za ponovitev programa.

S projektom *Kakovost pri izobraževanju brezposelnih* smo razvili standarde in normative na področju izobraževanja in usposabljanja brezposelnih ter oblikovali merila za izbiro izobraževalnih programov za brezposelne in za izbiro izvajalskih organizacij, in to je v izobraževanju brezposelnih novost. Nekatere rešitve so uporabne v izobraževanju odraslih nasploh. S projektom *Razvoj organiziranega samostojnjega učenja* razvijamo središča za samostojno učenje v različnih izobraževalnih in drugih

organizacijah. V letu 1996 je bilo odprto 9 novih središč. Namen projekta *Ugotavljanje in potrjevanje znanja (UPZ)* je uveljavitev sistema ugotavljanja in potrjevanja znanja v izobraževalni praksi tako, da se odraslim priznavajo znanje in izkušnje, ki so si jih pridobili pri neformalnem učenju. Leta 1996 smo zagotovili možnosti za delovanje poskusnega središča na ACS-ju za mentorje študijskih krožkov in učitelje v programih UŽU-ja, izdali priročnik in navezali strokovne stike z Gospodarsko zbornico za vpeljevanje sistema UPZ-ja v ugotavljanje pogojev za nekatere poklicne kvalifikacije.

Borzo znanja v Sloveniji že dobro poznamo. Letos je ob našem sodelovanju začela delovati tudi borza v Novem mestu, ki zajema območje Dolenjske, tako da je z drugima dvema delujočima borzama tovrstna dejavnost že razvejena po vsej Sloveniji, razen na Primorskem.

Vpeljevanje novih prijemov predstavljajo tri naloge: program usposabljanja za izvajalce izobraževanja odraslih o načrtovanju programov za odrasle, priročnik o načrtovanju programov za izobraževanje odraslih in multimedijski komplet za samostojno učenje za mentorje študijskih krožkov. Razvili smo program za oblikovanje kurikuluma v izobraževanju odraslih, ki se bo uporabjal za usposabljanje sodelujočih pri kurikularni prenovi izobraževanja odraslih, v tisku pa je tudi priročnik o načrtovanju programov. Za multimedijski komplet smo naredili načrt izdelave in scenarije, izdelovati pa ga bomo začeli letos.

Delo pri pripravi strokovnih podlag za *Nacionalni program* izobraževanja odraslih je bilo usmerjeno v izdelavo sestavin nacionalnega programa, ki jih določajo predpisi, in sestavin, ki bodo omogočale pripravo letnih načrtov oziroma usklajevanje med vladnimi resorji in drugimi socialnimi partnerji pri določanju dinamike uresničevanja programa oziroma določanja potrebnega obsega sredstev (predvsem denarja in razvoja omrežja kadrov, potrebnih za izpeljavo ciljev). Pri *zakonodaji* smo kot izvedenci sodelovali pri pripravi izvršilnih predpisov s področja vzgoje in izobraževanja, in sicer pri pripravi Pravilnika o evidencah in vodenju dokumentacije na področju izobraževanja odraslih ter pri pripravi Odloka o standardih in normativih v izobraževanju odraslih.

S projektom *Funkcionalna pismenost odraslih v Sloveniji, razvoj programa za temeljno izobraževanje oseb s posebnimi potrebami* smo sledili dvema poglavitnima ciljema: prilagoditvi programa UŽU-ja brezposelnim odraslim absolventom osnovnih šol s prilagojenim programom in uresničevanju poskusne izpeljave prilagojenega programa za 10 skupin. Program smo spremili in evalvirali po izdelani metodologiji.

S projektom *Vpeljevanje strategije izobraževanja odraslih in strategije vseživljenjskosti učenja* smo se dejavno pridružili akciji Evropske zveze, ki je leto 1996 razglasila za leto vseživljenjskega učenja, z dvema projektoma: Teden vseživljenjskega učenja in Učeče se mesto.

Projekt *Kurikularna prenova v izobraževanju odraslih* je pomenil za Andragoški center večplastno naložbo, saj je zajemal sodelovanje pri izdelavi strokovnih in metodoloških podlag za kurikularno prenovo, delo strokovnjakov ACS-ja v posameznih komisijah, ustanovljenih za različne ravni izobraževanja, ter strokovno in tehnično podporo delu Področne kurikularne komisije za izobraževanje odraslih.

V letu 1996 smo končali dveletni raziskovalni projekt *Študijski krožki v vlogi spremenjanja izobraževanja in demokratizacije v lokalni skupnosti*, in z njim

evalvirali vpeljevanje študijskih krožkov v prakso. Izid raziskave je natančna podoba in ocena postopkov vpeljevanja razvojnega projekta, analiza izidov in razviti inštrumentarj za evalvacijo, ki je prenosljiv na druge projekte. Rezultate projekta smo predstavili tudi v tujini (na Švedskem).

Z raziskovalno nalogo *Razvoj kurikuluma za mlajše odrasle na prehodu iz osnovnega v poklicno izobraževanje* smo ob praktično-aplikativnih ciljih skušali tudi teoretično začrtati temeljne poteze raziskovalnega področja Mladi v izobraževanju odraslih.

Funkcionalna pismenost, Evalvacija programa UŽU-ja. Evalvacijo programov UŽU-ja izvajamo kot del nacionalnega projekta zaradi strategije načrtovanja vključevanja odraslih v temeljno izobraževanje, zaradi sistemskega urejanja programov za razvijanje funkcionalne pismenosti na nacionalni ravni ter zaradi zagotavljanja kakovosti izpeljave programov UŽU-ja. Končali smo tudi dveletni raziskovalni projekt *Uspodbujanje za živiljenjsko uspešnost v vlogi spreminjanja izobraževanja in demokratizacije v lokalni skupnosti*, v katerem smo preučevali *Branje in pisanje v romskem naselju*, in izdelali teoretske podlage za preučevanje sociokulturenega položaja Romov v programih UŽU-ja.

Z raziskavo *Ženske v izobraževanju in delu* smo poskušali odgovoriti, koliko izobrazba zaposlenih žensk ustreza izobrazbenim zahtevam delovnih mest, kolikšna je dejanska udeležba odraslih žensk v programih izobraževanja za pridobitev izobrazbe v srednjem in visokem šolstvu, koliko je žensk na vodilnih in vodstvenih mestih in katere so ovire pri sprejemanju žensk v delovno razmerje.

Naloga *Evalvacija razvijanja in vpeljevanja certifikatnega sistema* ni bila uvrščena v program dela, ki ga je potrdila Vlada R Slovenije. Kljub temu je v letu 1996 potekalo intenzivno sodelovanje pri nekaterih nalogah, ki so nujne za vpeljavo certifikatnega sistema, predvsem sodelovanje pri pripravi metodologije za izdelavo nomenklature poklicev, izhodišč za pripravo zakonodaje, delovno usklajevanje med certifikatnim sistemom in sistemom formalnega izobraževanja.

V letu 1996 smo na naročnikovo željo začeli evalvacijsko raziskavo *Evalvacija politike izobraževanja delovne sile s poudarkom na izobraževanju brezposelnih*, ki smo jo v podobni obliki opravljali že pred dvema letoma. Gre za ugotavljanje učinkov vključevanja brezposelnih v izobraževanje in presojanje postopkov usmerjanja in svetovanja brezposelnim za izobraževanje v različnih ustanovah. Tokrat ocenjujemo vpliv vključevanja brezposelnih v izbrani računalniški program in v program USO za natakarskega pomočnika. Letos smo izpolnili evalvacijski instrumentarji, razširili raziskovalna vprašanja in pripravili vse za empirični del raziskave, ki bo potekal v letu 1997.

V nalogi *Izobraževanje delovne sile in transformacija na trgu dela* (raziskovalna faza projekta Razvoj in vpeljevanje certifikatnega sistema) smo na individualni ravni razčlenili učinke dosežene izobrazbe, vključenost v formalno in neformalno izobraževanje med zaposlitvijo, doseženega poklicnega položaja in strukturnih sprememb na prehode med poklicnimi skupinami, odhode v samozaposlitev, v brezposelnost, v upokojitev in v druge položaje zunaj trga dela, kot tudi na vključevanje brezposelnih v zaposlitev. Izidi potrjujejo visoko stopjo povezanosti med doseženo ravnijo izobrazbe in stopnjo prehodnosti v posamezno poklicno skupino.

Organiziranost izobraževanja zaposlenih v gospodarstvu je aplikativni raziskovalni projekt, ki smo ga zasnovali na podlagi ugotovitve, da zdajšnje stanje organiziranosti izobraževanja za potrebe zaposlenih v gospodarstvu ne sledi spremembam in razvojnim tokovom slovenskega gospodarstva ter gospodarskim transformacijam v svetu.

Projekt *Razvoj izobraževanja odraslih na Slovenskem 1945 do 1990* združuje dva podprojekta - *Delavske in ljudske univerze v obdobju od 1945 do 1990* in *Razvoj konceptualizacije in sistemskega urejanja izobraževanja odraslih v obdobju 1945 do 1990*. V prvem smo obravnavali zakonodajna vprašanja razvoja delavskih in ljudskih univerz, v drugem pa zgodovinski razvoj koncepcije in konceptualizacijo izobraževanja odraslih v teoretičnih delih slovenskih pedagogov in andragogov v obravnavanem obdobju.

Na Dnevnih slovenskega izobraževanja, kjer smo intenzivno sodelovali tudi v obsejenskem programu, je dejavnost v izobraževanju odraslih predstavilo 68 izobraževalnih organizacij, posebej pa so se predstavile še štiri občine - Maribor, Ormož, Trebnje in Tržič. Vsi nastopi so potekali pod skupnim naslovom Slovenija - učеča se dežela.

To je le kratek povzetek dela Andragoškega centra Slovenije v letu 1996. Podrobnosti boste našli v Poročilu o delu, ki je na voljo v knjižnici.

Dr. Vida A. Mohorčič Špolar, ACS

Raziskava pismenosti odraslih v Sloveniji

O pomenu in vsebini mednarodne raziskave pismenosti smo v prejšnjih številkah Novičk že pisali. Namen tega prispevka je seznaniti brafce z njenou metodologijo in s potekom pilotne raziskave v Sloveniji.

Metodologija raziskave je zelo zahtevna, ker je prilagojena raziskovanju velikih vzorcev prebivalstva, hkrati pa omogoča primerjavo med sodelujočimi državami. V raziskavi je pismenost opredeljena kot zmožnost uporabe pisnih informacij na različnih področjih življenja (dom, delovno mesto, širša skupnost). Na tej podlagi merimo v raziskavi:

- *prozno pismenost*, ki zahteva znanje in spretnosti, potrebne za razumevanje in uporabo besedil (zgodb, člankov, pesmi);
- *dokumentacijsko pismenost*, ki je opredeljena kot znanje in spretnosti pri iskanju in uporabi informacij, ki so značilne denimo za prošnje za delo, obrazce za polog ali dvig gotovine, voznerede, zemljevide, preglednice in grafično prikazane podatke;
- *kvantitativno pismenost*, ki zajema uporabo aritmetičnih operacij pri nalogah, kot so računanje obresti pri najemanju kreditov, računanje odstotkov na razprodaji oblačil, branje vremenske napovedi ipd.

Test, ki ga rešujejo odrasli anketiranci, zajema pisne naloge in probleme, izbrane iz vsakdanjega življenja, ki so bile prej preskušene v večini sodelujočih držav. Izbrano

je bilo 114 nalog, ki so razvrščene v sedem blokov. V vsakem izmed njih si naloge sledijo po zahtevnosti, od najlažje do najtežje. Bloki z nalogami so razvrščeni v sedem knjižic, in to v posebnem, vnaprej določenem vrstnem redu. Vsaka knjižica je sestavljena iz treh blokov. Prva npr. iz blokov št. 1, 2, 3, druga iz blokov 2, 3, 5, tretja iz blokov 3, 4, 6 itn.

Poleg opisanih, t.i. glavnih knjižic z nalogami, uporabljamo v raziskavi še Osnovno knjižico. Ta zajema le šest nalog, ki so laže kot tiste v glavnih knjižicah. Osnovno knjižico rešujejo vsi anketiranci, in le tisti, ki rešijo pravilno dve nalogi ali več, rešujejo eno izmed glavnih knjižic. Tako prihranimo neprijetnosti tistim anketirancem, ki zelo slabo berejo, pišejo in računajo.

Z opisanimi knjižicami z nalogami merimo kognitivne spremnosti, poleg tega pa s posebnim vprašalnikom zbiramo še številne druge podatke o anketirancih: o izobrazbi, narodni pripadnosti, jezikih, ki jih govorijo, podatke o starših, delu, branju in pisanku na delovnem mestu, udeležbi v izobraževanju, branju in pisanku v družini in o njihovem gmothem položaju.

S kombiniranjem podatkov iz vprašalnika in knjižic z nalogami bomo dobili profil pismenosti slovenske populacije, ki bo dal strokovnjakom za izobraževanje in socialno politiko ustrezne podatke za podrobnejše analize in oblikovanje ustreznih programov.

Glede na obsežnost in zapletenost raziskave je pred glavno raziskavo, ki bo na reprezentativnem vzorcu izpeljana spomladi prihodnjega leta, treba opraviti pilotno raziskavo. Njen terenski del pravkar poteka na vzorcu 420 oseb iz Ljubljane in okolice. S pilotno raziskavo želimo preveriti ustreznost nalog v knjižicah, ali so sprejemljive in primerno prilagojene našemu kulturnemu in jezikovnemu okolju. Ugotovili bomo tudi morebitne napake, ki smo jih naredili pri delu in tako laže načrtovali organizacijo dela za glavno raziskavo.

Delo, ki smo ga doslej opravili, zajema pripravo celotnega raziskovalnega inštrumentarija. Prevedli in prilagodili smo knjižice z nalogami in vprašalnik. V sodelovanju s Fakulteto za družbene vede v Ljubljani je pripravljen računalniški program za vnos podatkov. Prevedli in prilagodili smo gradivo za anketarje in v dveh enodnevnih usposabljanjih usposobili za delo 31 anketarjev. Anketiranje na terenu je potekalo od 3. do 14. marca. Sočasno potekajo nadzor nad delom anketarjev, druge podporne dejavnosti ter ocenjevanje in kodiranje vrnjenih vprašalnikov in knjižic z nalogami. Pilotna raziskava bo končana s pripravo poročila konec aprila.

Mag. Aleksandra Kovač

Prenova v izobraževanju odraslih

V Novičkah, bilo je aprila 1996, smo poročali o imenovanju Področne kurikularne komisije za izobraževanje odraslih in njenih nalogah. Današnji zapis je namenjen informaciji o sami sestavi Področne kurikularne komisije za izobraževanje odraslih (v tem času je bilo nekaj kadrovskih sprememb) in siceršnji organiziranosti dela na tem področju.

Področno kurikularno komisijo za izobraževanje odraslih sestavljajo:

Alžbeta Cergol, Srednja kovinarska, strojna in metalurška šola, Maribor,
Jasna Dominiko Baloh, Doba, Maribor,
mag. Katja Dovžak, Zveza ljudskih univerz Slovenije,
dr. Jurij Jug, Fakulteta za organizacijske vede Kranj,
Sonja Klemenčič, Andragoški center Slovenije,
mag. Tanja Vilič Klenovšek, Andragoški center Slovenije,
Tine Kopač, Strokovno izobraževalni center Ivana Bertonclja,
dr. Nena Mijoč, Filozofska fakulteta, Ljubljana,
mag. Jože Miklavc, Ministrstvo za šolstvo in šport,
Vlado Močivnik, Lisca, Sevnica,
mag. Albert Mrgole, Andragoški center Slovenije,
Metka Svetina, Andragoški center Slovenije,
mag. Marija Velikonja, prej Zavod RS za šolstvo in šport,
Raduška Zeipič, Gimnazija Poljane.

Delo komisije vodi namestnica predsednika dr. Vida A. Mohorčič Špolar, strokovni tajnik komisije pa je mag. Janko Berlogar - oba iz Andragoškega centra Slovenije.

Področna kurikularna komisija za izobraževanje odraslih se je odločila, da bo Nacionalnemu kurikularnemu svetu predlagala oblikovanje devetih programskih komisij; te bodo vodile in usklajevale delo na posameznih področjih, ki so v domeni matične komisije. Osem komisij je Nacionalni kurikularni svet imenoval novembra 1996, deveto pa letosnjega januarja. Vse predvidene programske komisije so tako oblikovane, v njih pa delujejo tisti člani in članice:

Programska komisija za osnovno izobraževanje odraslih:

mag. Marija Velikonja Ljubljana, predsednica,
Alenka Janko, Andragoški center Slovenije, strokovna tajnica
Janka Likozar, CPI Cene Štupar, Ljubljana, članica
Silva Kos, Zavod RS za šolstvo, Ljubljana, članica
Borut Kožuh, Prehodni mladinski dom, Jarše, član
mag. Albert Mrgole, Andragoški center Slovenije, Ljubljana, član
Diana Roškar, Zveza ljudskih univerz Slovenije, Ljubljana, članica

Programska komisija za nižje poklicno izobraževanje odraslih:

Tine Kopač, Strokovni center Ivan Bertoncelj, predsednik
Ana Pavše, SMERI d.o.o., Ravne na Koroškem, strokovna tajnica
Marjan Čenar, Ljudska univerza Murska Sobota, član
Štefan Gorše, Šolski center, Novo mesto, član
Milinko Ristič, Srednja kovinarska šola, Maribor, član
Anton Žnidaršič, Kovinoplastika, Lož, član

Programska komisija za srednje poklicno izobraževanje odraslih:

Mariela Lebinger, Srednja šola Domžale, predsednica
Matevž Kogej, Izobraževalno svetovalni center in grafične dejavnosti, Domžale, tajnik
Vasja Lenardič, Poslovni sistem Mercator, član
Tomaž Štolfa, Srednja strojna šola, Štore, član
Marina Veselič, Živilska šola Maribor, članica
Drago Videmšek, Izobraževalno središče Miklošič, Ljubljana, član

Programska komisija za srednje tehniško in drugo strokovno izobraževanje odraslih:

Alžbeta Cergol, Srednja kovinarska, strojna in metalurška šola, Maribor, predsednica
Lili Ekmešič, Zveza ljudskih univerz Slovenije, Ljubljana, strokovna tajnica
Breda Podboj, Ljudska univerza Postojna, članica
Vojko Stadler, Srednja šola tehniških strok, Ljubljana, član
Zlatko Zepan, Šolski center, Novo mesto, član
Majda Wozniak, II. gimnazija, Maribor, članica

Programska komisija za poklicni tečaj:

mag. Tanja Vilič Klenovšek, Andragoški center Slovenije, predsednica
mag. Slavica Černoša, Andragoški center Slovenije, strokovna tajnica
Milena Malovrh, Ljubljana, članica
Ida Srebotnik, PTT srednješolski center, Center za izobraževanje odraslih,
Ljubljana, članica
Jaka Šubic, Ljudska univerza Škofja Loka, član
Alojz Zorman, Srednja kovinarska, strojna in metalurška šola, Maribor, član

Programska komisija za delovodsko, poslovodsko in mojstrsko izobraževanje odraslih:

dr. Jurij Jug, Fakulteta za organizacijske vede, Kranj, predsednik
Nada Klučar, Srednja trgovska šola, Ljubljana, strokovna tajnica
Anton Grebenšek, Velenje, član
dr. Ivan Kejzar, Fakulteta za organizacijske vede Kranj, član
Peter Pečnik, ZRMK, Ljubljana, član
Andrej Sotošek, Ljudska univerza Žalec, član

Programska komisija za gimnazijsko izobraževanje odraslih:

Metka Svetina, Andragoški center Slovenije, predsednica
Raduška Žepič, Gimnazija Poljane, strokovna tajnica
Andreja Istenič Starčič, DDU Univerzum, Ljubljana, članica
Cita Marjetič, Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija, Ljubljana, članica
Mojca Mažgon, Prva gimnazija Maribor, članica
Marija Pohar, Gimnazija Poljane, Ljubljana, članica

Programska komisija za višje strokovno izobraževanje odraslih:

dr. Nena Mijoč, Filozofska fakulteta, Ljubljana, predsednica
Tone Gams, Šolski center Velenje, strokovni tajnik
Marija Purgar, Ljudska univerza Radovljica, članica
Milan Stebernak, ELES, Ljubljana, član
Jana Špec, Višja strokovna šola za gostinstvo in turizem, Bled, članica
Nada Žagar, Ljudska univerza Črnomelj, članica

Programska komisija za javne programe izobraževanja odraslih iz 7. člena Zakona o izobraževanju odraslih:

Sonja Klemenčič, Andragoški center Slovenije, predsednica
Sabina Jelenc, Filozofska fakulteta, Ljubljana, strokovna tajnica
Franja Čeh, Animacija, d.o.o., Ptuj, članica
Daniela Brečko, Gospodarski vestnik, Ljubljana, članica
mag. Katja Dovžak, ZLUS, Ljubljana, članica
Maja Radinovič Hajdič, LU Jesenice, članica

Dr. Vida A. Mohorčič Špolar, ACS

Uvodni seminar za člane programske kotisij pri Področni kurikularni komisiji za izobraževanje odraslih

V skladu s sklepom PKK IO-ja je Andragoški center Slovenije organiziral in izvedel uvodni seminar za člane programske komisij pri PKK IO-ja. Seminar je potekal v Andragoškem centru RS 13. in 14. februarja 1997. Udeležilo se ga je 40 udeležencev od 55-ih članov in članic programske komisij, to je 73 %.

Zaradi številnih prijav so bili udeleženci razdeljeni v dve skupini (v eni so bile programske komisije za splošno izobraževanje, v drugi pa za poklicno in strokovno).

Program seminarja je bil namenjen članom programskih kurikularnih komisij za izobraževanje odraslih, ki bodo presojali, katere programe je treba prenavljati, ter sodelovali pri prenavljanju in pri oblikovanju novih programov za izobraževanje odraslih. Namen seminarja je bil predvsem prenašati temeljne informacije o poteku projekta Kurikularne prenove izobraževalnih programov v Sloveniji; seznaniti udeležence z izhodišči celotne kurikularne prenove in še posebno v izobraževanju odraslih; z vlogo, s pristojnostmi in nalogami programskih komisij pri PKK 10-ju.

Poleg tega so bili člani programskih komisij seznanjeni s sodobnim pojmovanjem učenja, izobraževanja, motivacijskih dejavnikov odraslih pri učenju in njihovimi vplivi na oblikovanje kurikuluma. Predstavljene so jim bile temeljne značilnosti zasnove vseživljenjskega učenja v povezavi z oblikovanjem kurikuluma. Opozorjeni pa so bili tudi na različne metode, načela ter raznovrstne načine kurikularnega načrtovanja v izobraževanju odraslih.

V skladu s sprejetim programom so bile posamezne teme izpeljane takole:

Izhodišča in organizacijo kurikularne prenove izobraževalnih programov s poudarkom na prenovi izobraževanja odraslih je predstavila dr. Vida A. Mohoričič Špolar (ACS). *Sodobne razvojne tendre in njihov vpliv na izobraževanje odraslih* je pojasnjevala mag. Angelca Ivančič (ACS). *O koncepciji in strategiji vseživljenjskega izobraževanja* je govoril doc. dr. Zoran Jelenc (ACS). *Sestavine izobraževalnih programov in načine njihovega oblikovanja* je obravnavala Metka Svetina (ACS). *Interese, potrebe in značilnosti odraslih pri učenju ter njihov vpliv na prenovo izobraževalnih programov* je prestavila Sabina Jelenc (FF Ljubljana), o *Kurikulumu in raznovrstnosti kurikularnega načrtovanja* je govoril dr. Robi Kroflič (FF Ljubljana).

Po vsaki predstavljeni temi je sledil pogovor, v katerem so nosilci tem še dodatno pojasnjevali nejasnosti in odgovarjali na vprašanja, s katerimi se ukvarjajo člani programskih komisij. Poleg tega so se odpirala tudi nova vprašanja, ki jim bo treba pri samem oblikovanju in prenavljanju programov nameniti posebno pozornost. Predvsem so udeleženci seminarja znova poudarjali, da pri kurikularni prenovi ne smemo pozabljati na posebne lastnosti odraslega v izobraževalnem procesu. Pri samem načrtovanju programov je treba upoštevati različne mogoče načine in poti pri izobraževanju odraslih in že pri samem načrtovanju pustiti odprto pot za njihovo uresničevanje v praksi.

Posebno pozornost so na seminarju namenili razmerju med uradnim (administrativnim) in dejanskim vzgojno-izobraževalnim programom. Govorili so o pomenu in namenu nacionalnega kurikuluma, katerega vloga naj bi bila prav omogočati in spodbujati vzpostavljanje uradnega kurikuluma in tistega, ki se uresničuje v praksi.

Tema pogovorov so bile tudi sestavine, ki naj bi jih zajemali izobraževalni programi za odrasle in, ki glede na to, da so namenjene odraslemu in njegovim posebnim lastnostim, niso identične s sestavinami programov za izobraževanje mladine.

Razpravljanje se je sprožilo tudi ob pomenu in namenu ugotavljanja potreb po izobraževanju odraslih in vloge, ki jo ima pri tem družba s svojimi zahtevami.

Udeleženci so poudarjali, da bo treba veliko pozornosti nameniti tudi izvedbenim načrtom ter vlogi šol in učiteljev, ki programe izvajajo.

Bolj pozorno naj bi med kurikularno prenovo spremljali vpeljevanje zasnove vseživljenjskega učenja v prakso. Uspešnost uresničevanja vseživljenjskega učenja v praksi je namreč precej odvisna tudi od tega, kako so oblikovani izobraževalni programi in koliko prostora se v sami zasnovi namenja znotraj kurikularne prenove.

Udeleženci so ob koncu seminarja dobili vprašalnike in v njih povedali svoje mnenje o izpeljavi seminarja in koristnosti dobljenih informacij. Ocenjevali so tudi posamezne predavatelje.

Vprašalnike je oddalo 26 udeležencev, to je 65 %. Pohvalili so organizacijo seminarja, prijetno ozračje in skrb za udeležence. Seminar so na splošno ocenili z oceno 4,54 (najvišja mogoča je 6).

Na splošno so bili tudi zadovoljni z nosilci tem, saj je bilo bolj slabih ocen zelo malo, večina ocen je bila 4, 5, 6 (največ je mogoče), posebno pa so pohvalili dr. Robija Krofliča in dr. Vido A. Mohorčič Špolar, ki sta po mnenju udeležencev izvrstno predstavila svoji temi (srednja ocena 5,31 oz. 5,04).

Prav tako so bili zadovoljni z gradivom, ki so ga prejeli, všeč so jim bile tudi prosojnice, ki so bile predstavljene ob predavanjih.

Udeleženci so povedali, da so dobili koristne informacije, napotke in navodila, ki jih bodo lahko uporabili pri svojem delu v programske komisijah. Predvsem so dobili celosten vpogled v projekt kurikularne prenove in njene posebnosti v izobraževanju odraslih.

Pri predlogih prihodnjih izobraževalnih programov so navajali, da sta najpomembnejša sprotno informiranje in svetovanje, poudarek pa mora biti na ugotavljanju potreb, posebnih značilnostih posameznika, ki se začenja izobraževati, evalvaciji programov in menjavi izkušenj. Omogočena morata biti usklajevanje in izmenjava vsebin in mnenj med skupinami; tako bomo namreč dosegli, da delo programske komisij ne bo samo le formalno, temveč bo reševalo in obravnavalo posamezne primere.

Pomembno je tudi, da je bila za udeležence seminarja to priložnost, da so se spoznali, se pogovorili o delu, ki jih čaka v programske komisijah in določili datume svojih prvih srečanj.

Tako organizatorji seminarja kakor člani programske komisij, ki so na njem sodelovali menimo, da je bil le-ta zelo uspešen in potreben, saj je bilo razčiščeno veliko strokovnih vprašanj, to pa bo omogočilo učinkovitejše delo programske komisij. Udeleženci so predlagali, da bi moralo biti takih seminarjev še več tudi v prihodnosti, saj bi tako lahko sproti reševali vprašanja, ki se bodo pojavila pri prenovi in oblikovanju novih programov.

Tanja Možina, ACS

Delo Področne kurikularne komisije za izobraževanje odraslih

Objuba dela dolg, in tokrat poročamo o 14. seji Področne kurikularne komisije za izobraževanje odraslih. Ob poročilih o delu med sejami (mednje spada tudi uvodni seminar za člane programskega komisija - o njem na drugem mestu), o povezovanjih z drugimi področnimi kurikularnimi komisijami in ob informacijah o prispevku gradiva je bila osrednja pozornost članov komisije namenjena obravnavi osnutkov Poročila o delu PKK IO za leto 1996 in Programa njenega dela za letošnje leto. Razprava o obeh vrstah gradiva je bila zares temeljita. In na kaj so člani posebej opozarjali?

Osnutek *Poročila o delu v letu 1996* je sestavljen iz treh delov: uveda z izhodišči za delo, pregleda opravljenih nalog in obrazložitve nekatereh temeljnih nalog, skupaj s sklepniimi ugotovitvami. Prostor nam ne dopušča, da bi zapisali vse predloge razpravljalcev glede dopolnitve osnutka poročila. V zvezi z uvodom in izhodišči zapišimo splošno ugotovitev, da v njem morajo biti poudarjene posebnosti in z njimi povezane težave pri delu Področne kurikularne komisije za izobraževanje odraslih. Ta je namreč oblikovana po načelu ciljne skupine, ne pa, kot druge komisije, po posameznih ravneh izobraževanja.

Nadaljevanje Poročila smo na podlagi razprav, sklepor in predlogov sklenili v končni obliki tudi konceptualno drugače oblikovati. Poleg tega da bomo v Poročilo zapisali nekatere v osnutek neuvrščene naloge in izpeljane naloge časovno določili, bomo pri pregledu opravljenih nalog izhajali iz tega, kaj smo načrtovali, to primerjali s tistim, kar smo v letu 1996 uresničili, in ob koncu navedli težave in razloge, zaradi katerih nekatere naloge niso bile opravljene. Vsekakor morajo biti sklepne ugotovitve po mnenju razpravljalcev ne zgolj samokritične, temveč predvsem problemsko zasnovane. Posebno področje dela komisije, omenjeno na začetku, namreč velkokrat ni podprt po zakonsko ali sistemsko ne v sodelovanju z ustreznimi institucijami. Včasih se upravičeno pojavlja občutek, da kurikularna prenova izobraževanja odraslih po sili razmer poteka ločeno od celote kurikularne prenove.

Glede *Programa dela PKK IO-ja za leto 1997* smo se v razpravi odločili, da naloge ločimo na dva sklopa - na tiste, ki jih lahko, bolj ali manj natančno, pa vendarle časovno opredelimo, in na stalne in sprotne naloge, vekokrat odvisne od dinamike dela NKS-ja, drugih področnih in naših programskega komisij, od drugih institucij in dinamike poteka kurikularne prenove nasprotno. Ob tem da je nekatere naloge mogoče združiti, ker so na primer razčlenjene po fazah, smo v nadaljevanju dodatno ugotovili, da so mnoge kljub časovni opredelitevi pravzaprav tudi stalne, sprotne in prav tako odvisne od dinamike dela in pobud teles, s katerimi so povezane. Predvsem pa smo v razpravi časovno opredeljene naloge umestili tako, da jih bo mogoče vsebinsko in organizacijsko kakovostno pripraviti in na koncu tudi izpeljati. Ne glede na povedano, teh nalog zagotovo ne bo malo - ne za področno komisijo, ne za njene programske komisije, in navsezadnjie tudi ne za ACS kot "podporno" ustanovo Področni kurikularni komisiji za izobraževanje odraslih.

Mag. Janko Berlogar, ACS

Priprave za začetek delovanja središča za ugotavljanje in potrjevanje znanja (UPZ)

Na Andragoškem centru potekajo zadnje priprave za začetek delovanja središča za ugotavljanje in potrjevanje znanja (UPZ); v njem bodo svojo usposobljenost dokazovali prihodnji mentorji študijskih krožkov (ŠK) in učitelji v programih usposabljanja za življensko uspešnost (UŽU). Med najpomembnejšimi je gotovo dogovarjanje z Državnim izpitnim centrom (DIC), ki naj bi središče UPZ-ja verificiral, tako da bi delovalo kot pooblaščen organ Državnega izpitnega centra. Povezali smo se z direktorjem DIC-a in ga podrobno seznanili z delovanjem središča, in tudi z načrti, med katere sodi npr. širjenje mreže središč UPZ-ja po vsej državi. Na Državnem izpitnem centru bodo preučili publikacijo, ki je pred kratkim izšla na ACS-ju. Vsebuje priročnik, ki je kot informativno gradivo namenjen vsem, ki jih dejavnost zanima, in kot pripomoček tistim, ki bodo zaorali ledino na tem področju. Hkrati so del publikacije tudi učni dosežki za oba programa - ključni del za delovanje središča. Po pregledu literature se bomo z DIC-om lotili končnih priprav za začetek dejavnosti središča. Upajmo, da nam bo v zadovoljstvo prihodnjih kandidatov uspelo čim prej verificirati delovanje UPZ-ja in s tem omogočiti, da bodo pridobljena spričevala veljala kot javne listine, na državni ravni.

Nataša E. Jelenc, ACS

Izpiti za mojstre, poslovodje in delovodje in UPZ

V številnih podjetjih v državi ugotavljajo, da jim primanjkuje srednjega vodstvenega osebja. Vrzel je predvsem posledica pomanjkanja ustreznega načina usposabljanja teh ljudi v nekdanjih časih usmerjenega izobraževanja. Nova zakonodaja omogoča pridobitev srednješolske izobrazbe z opravljanjem mojstrskih, delovodskih ali poslovodskih izpitov, ki je po standardih strokovnega znanja primerljivo z izobrazbo, pridobljeno na tehniški in drugih srednjih strokovnih šolah. Dodatno opravljanje diferencialnega izpita iz splošnoizobraževalnih vsebin pa bo kandidatom omogočila pridobitev poklicne mature. V času usmerjenega izobraževanja je zakon določal programe za usposabljanje za mojstre, delovodje in poslovodje, ki so trajali od enega leta in pol do dveh let in so spadali v nadaljevalno izobraževanje po končani IV. stopnji. Pri nas že dlje časa ni bilo mogoče opravljati izpitov za pridobitev naziva mojstra. V poklicnih ozziroma strokovnih šolah je bilo namreč mogoče pridobiti le naziv delovodje in poslovodje. Zato je novost več kot dobrodošla, še posebno ker so potrebe po tovrstnem profilu velike, zaradi delitve dela na manjše specializirane, avtonomne enote, pogoste tako v velikih podjetjih kakor v manjših, npr. zasebnih.

ACS je predlagal Gospodarski zbornici Slovenije in Poklicnemu centru, naj bi kandidatom za opravljanje tovrstnih izpitov omogočili, da se vključijo v postopek UPZ-ja. To pomeni, da bodo kandidati lahko z dokazili ali sodobnimi načini preverjanja dokazali svoje znanje, četudi ni bilo pridobljeno formalno, npr.: izkušenjsko znanje, znanje, pridobljeno s samostojnim učenjem, ljubiteljskimi dejavnostmi in podobno. GZS je predlagala, naj ACS sodeluje pri oblikovanju izhodišč in pravilnika v zvezi z mojstrskimi, delovodskimi in poslovodskimi izpiti. Že konec leta smo zato oblikovali posebno delovno skupino, ki jo je sestavljalo več članov iz ACS-ja. Skupina se je večkrat sestala, da je lahko oblikovala pripombe k pravilniku in predloge za vključitev postopka UPZ-ja. Postopek določnega oblikovanja pravilnika še poteka in predstavniki ACS-ja še naprej sodelujejo v delovni skupini, ki ji je uradno naloženo končno oblikovanje pravilnika.

Nataša E. Jelenc, ACS

Iz rezultatov evalvacije projekta Center za mlajše odrasle

Ob koncu leta 1996 se je končala še zadnja faza evalvacijskega spremljanja prvega eksperimentalnega projekta Center za mlajše odrasle (CMO). Projekt je v praksi potekal v aktivnem sodelovanju med Andragoškim centrom Slovenije kot idejnim, izobraževalnim in svetovalnim nosilcem projekta ter izvajalsko organizacijo Mi Amigo, d.o.o., iz Mengša. Izpeljavo projekta so denarno omogočili Ministrstvo za šolstvo in šport, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Republiški Zavod za zaposlovanje in lokalna skupnost - Občina Mengše.

Na začetku projekta (oktobra 1995) je v programu sodelovalo 12 udeleženk/cev, 4 dekleta in 8 fantov, starih od 16. do 24. let, vendar večinoma od 17 do 19 let. Do konca poteka prve eksperimentalne izpeljave v juniju 1996 se je v program vključilo še 8 udeleženk/cev, 2 dekleti in 6 fantov. Iz programa sta pred koncem izstopila dva udeleženca.

Udeleženci so bili pred vključitvijo v program brezposelnii povprečno 3,5 meseca, in v v enem primeru izjemoma 3, 4 leta.

7 (3Ž, 4M)	navzoči od začetka do konca trajanja programa (8 mesecev)
3 (1Ž, 2M)	navzoči od začetka programa, zadnja dva meseca manj intenzivno (6 mesecev)
6 (2Ž, 4M)	navzoči redno od leta 1996 (5 mesecev)
2	sodelovanje redno do odhoda v vojsko (6 mesecev)
2	izstop iz programa

Preglednica: Navzočnost udeležencev pri izvajanju programa

Andragoški center Slovenije je izpeljavo eksperimentalnega dela projekta spremjal svetovalno in raziskovalno. Kot izid sistematičnega spremeljanja so nastala štiri evalvacijska poročila, eno raziskovalno poročilo in nekaj strokovnih člankov, v njem smo predstavili sociološke in psihološke značilnosti udeleženek/cev, ki so sodelovali v programu kot temelj za načrtovanje programskih izvedbenih vidikov, prostorske in druge možnosti za izpeljavo izobraževalnih programov, vidike interakcije med mentorji in udeleženkami/ci v novih oblikah izobraževanja, učinkovitost posameznih elementov andragoškega izobraževanja (animacija, določanje izobraževalnih in akcijskih ciljev, evalvacija, poteka izobraževanja, projektno učenje, sodelovanje in promocija učnih dosežkov v okolju) ob praktični izpeljavi eksperimentalnega programa.

Evalvacija eksperimentalne izpeljave projekta Center za mlajše odrasle (CMO) v Mengšu je pokazala, da s programom ponujamo mladim zanimivo in prepotrebno obliko izobraževanja, ki jim omogoča premostiti neugodno stanje brezposelnosti in pomaga pri funkcionalnem in realnejšemu načrtovanju poklicnih ali zaposlitvenih strategij.

Iz rezultatov evalvacije lahko povzamemo, da koncept programa CMO zadošča temeljnimi pričakovanjem in jih v marsičem celo presega. Mladim je program pomenil predvsem možnost za ustvarjalno in pragmatično motivirano preživljvanje časa brezposelnosti, kjer jim je bilo omogočeno, da so zadostili socialnim, psihološkim in izobraževalnim potrebam. Gleda na to lahko upravičeno poudarimo preventivne in socialne razsežnosti učinkov programa CMO-ja. Udeleženke in udeleženci so v programu prostovoljno in brez večjih odstopanj sodelovali od vključitve (prva skupina oktobra 1995, druga skupina med januarjem in marcem 1996) do konca poteka programa ter konstantno poudarjali pomen programa kot možnosti za zadovoljevanje okrnjenega socialnega življenja z vrstnicami/ki. Ob temeljnem motivu po sociabilnosti pa so v programu pridobili nekaj temeljnih socialnih izkušenj, večinoma izdelali kratkoročne in dolgoročne poklicne in zaposlitvene strategije, identificirali poklicne in življenjske interese ter pridobili nekaj temeljnih spretnosti iz funkcionalne pismenosti. Če smo udeleženke/ce ob prihodu v program lahko označili v terminih motivacijskega pesimizma, smo po končanem programu ugotavljali, da so optimistični, bolj samozavestni in samostojnejši pri praktičnih vidikih družbene komunikacije. Med pomembnejšimi učinki sodelovanja v programu smo nadalje ugotovili vračanje k opuščenim ciljem in dejavnostim, to pa se je najizraziteje pokazalo v želji polovice udeleženek/cev, da nadaljujejo s prekinjenim šolanjem.

Mag. Albert Mrgole, ACS

Petnajsto središče za samostojno učenje

Jezikovna šola Rossana iz Logatca je 24. januarja odprla v svojih prostorih središče za samostojno učenje. Pet učnih mest, od teh tri opremljena z računalniki, oziroma avdio in video napravami, je v začetnem obdobju namenjeno predvsem učenju tujih jezikov, kasneje pa nameravajo ponudbo dopolniti tudi z drugimi vsebinami.

Poleg omenjenega je bilo doslej odprtih še 14 središč, in sicer: v jezikovni šoli Niansa v Domžalah, na Dobi v Mariboru, na Ljudski univerzi v Radovljici, v Andragoškem zavodu Maribor, na Ljudski univerzi v Murski Soboti, na Ljudski univerzi v Škofji Loki, na Ljudski univerzi v Ormožu, v založbi Oxford v Ljubljani, na Ljudski univerzi Žalec, v Zavodu za kulturo in izobraževanje v Tržiču, na jezikovni šoli Bertoncelj in Cizelj, v Evrošoli, v Knjižnici Poljane ter na Srednješolskem centru za pošto, elektroniko in telefon (zadnja štiri v Ljubljani).

Dozdajšnji podatki (evalvacija še poteka) kažejo, da je v dveh središčih dejavnost žal hitro zamrla, druga pa po večini uspešno delujejo. Število obiskovalcev središč je zelo različno, ponekod jih imajo toliko, da razmišljajo celo o razširitvi dejavnosti, zlasti v manjših krajih pa teže pridobijo udeležence.

S središčem na jezikovni šoli Rossana so tako tudi prebivalci Notranjske (poleg Ljubljanačanov, ter prebivalcev Štajerske in Gorenjske) pridobili možnost za drugačno učenje. Upamo, da se bodo takšne priložnosti kmalu odprle tudi za prebivalce drugih slovenskih regij.

Irena Benedik, ACS

Priprave na odprtje četrte borze znanja, tokrat v Slovenj Gradcu

Lani, zgodaj poleti, so se na Andragoškem centru Slovenije oglasili gospod Janez Komljanec, župan občine Slovenj Gradec, Bernarda Rudolf Mori in Aleša Jordan, direktorici podjetja KOR - CIS iz istega mesta. Povedali so, da bi radi tudi v njihovem mestu odprli borzo znanja, in sicer v okviru podjetja KOR - CIS. V javni mreži borz znanja v Sloveniji je predvidena le še ena borza na Primorskem, zato je župan kot možnost omenil tudi to, da bi borzo financirali iz občinskega proračuna.

Pred kratkim so nam sporočili, da je občinski svet občine Slovenj Gradec podpri financiranje borze znanja že letos, in tako priprave na odprtje te borze že potekajo. Predvidoma se bo to zgodilo sredi maja, o tem bomo še poročali.

Dogodek zasluži posebno pozornost še iz nekega drugega zornega kota. Prav gotovo poznate študije, ki kažejo, da je denarna obremenitev za izobraževanje odraslih v večini evropskih držav porazdeljena približno po tretjinah: tretjino da država, tretjino lokalna skupnost, tretjino pa primakne posameznik. Pri nas so razmere povsem drugačne. Nekaj denarja za izobraževanje odraslih zagotavlja le državni proračun, večino pa ga prispevajo posamezniki in podjetja. Prispevek lokalnih skupnosti (občin) je prej izjema kakor pravilo. Velikokrat slišimo, da sicer interesi in potrebe so, vendar ni denarja, ker ga imajo občine (pre)malo. In vendar nam primeri nekaterih občin, kjer je zaznati velik posluh za izobraževanje odraslih, kažejo, da se da narediti marsikaj - če je tudi volja.

Tak je tudi primer občine Slovenj Gradec in njenega župana. Prvič od ustanovitve Andragoškega centra (1991) se je zgodilo, da se je pri nas zglašil kak župan in opisal potrebe svojega okolja ter imel dokaj izdelano vizijo, kaj bi bilo v občini še treba storiti v izobraževanju odraslih, ter nas prosil za strokovno pomoč in sodelovanje. Občinski svet je v okviru proračuna za leto 1997 sprejel financiranje priprav na odprtje in delovanje borže znanja. Ob tem je obravnaval še gradivo z naslovom Razvijanje koncepta vseživljenjskega učenja v mestni občini Slovenj Gradec, ki umešča borzo znanja kot eno izmed dejavnosti in pogojev za širjenje izobraževalne kulture, opredeljuje pa tudi nadaljnji razvoj izobraževanja odraslih. Ta je v ustanovitvi centra za samostojno učenje, ustanovitvi enote za izobraževanje odraslih pri Srednji šoli Slovenj Gradec, odprtju Centra za mlajše odrasle, kluba za iskanje zaposlitve itn. in s tem širjenju ponudbe izobraževanja, ki jo bodo razvijale te ustanove. Gradivo spreminja bogat podatkovni pregled stanja v izobraževanju. Poleg finačnih ukrepov v občini razmišljajo o kadrovskih in prostorskih rešitvah, skratka, ukrepajo poglobljeno in celostno na področju, ki lahko prebivalstvu, gospodarstvu in občini v celoti bistveno priporomore k (še) boljšim dosežkom in življenjskim razmeram. Ravnanje torej, ki kaže, da se da storiti marsikaj, če so ljudje za to zavzeti. Prebivalcem občine Slovenj Gradec, članicam in članom občinskega sveta ter županu želimo veliko uspeha pri uresničevanju smelih načrtov!

Sonja Klemenčič, ACS

V "Dobi" vpeljujemo samoevalvacijo udeležencev v jezikovnih programih za odrasle

Učenje in poučevanje tujih jezikov je celosten proces. Kakovostno izvajanje tega procesa pa je pogojeno z njegovo redno in temeljito evalvacijo.

V Dobi ugotavljamo, da je za kakovostne premike izredno pomembna evalvacija v različnih vidikih učenja in poučevanja tujih jezikov (evalvacija metod, gradiva, uspešnosti predavatelja, udeležencev itn.).

V preteklem letu smo v Dobi opravili poglobljeno evalvacijo jezikovnih tečajev za odrasle in dobili vrsto zanimivih in uporabnih podatkov, na podlagi katerih smo in bomo dopolnili način dela v jezikovnem izobraževanju za odrasle. Ena izmed ugotovitev dobivenih z evalvacijo, je bila ta, da udeleženci pogosto niso čutili in se zavedali svoje odgovornosti, pravzaprav soodgovornosti za doseganje ciljev pri izobraževanju v jezikovnih programih.

Da bi udeležence spodbudili k zavedanju o soodgovornosti za uspešnost dosežkov, da bi zavestno spremijali svoj trud in o njem razmišljali, smo se odločili, da oblikujemo vprašalnik odprtrega tipa za samoevalvacijo udeležencev in ga poskusno vpeljevali v štiri skupine različnih zahtevnostnih stopenj in različnih jezikovnih programov. Vprašalnik

vodi udeležence k razmišljanju o tem, kakšna je njihova dejavnost za pridobivanje znanja tujega jezika zunaj tečaja, kako ocenjujejo napredovanje v znanju tujega jezika in oblikujejo svoj učni načrt s ciljem. Vsak udeleženec skupine izpolni vprašalnik enkrat na mesec ter ga odda predavatelju. Leta vprašalnike pregleda in da vsakemu izmed udeležencev ustrezno povratno informacijo.

Način samoevalvacije udeležencev, kakor smo ga zasnovali v Dobi, zahteva predvsem ustrezno usposobljene predavatelje in pa precej dodatnega dela prav zanje, zato je treba predavatelje dodatno motivirati in jim natančno predstaviti prednosti, ki jih tako samoevalvacija udeležencev prinaša.

Katere težave bomo morda na Dobi pri vpeljevanju samoevalvacije udeležencev še imeli in kakšen bo uspeh, vam bomo sporočili v eni izmed prihodnjih Novičk, ko bomo imeli v rokah tudi že prve dosežke in sporočila predavateljev.

Irena Amič, Doba

O avtorskem delu v izobraževanju odraslih

Tisti, ki že dolgo delate v izobraževanju odraslih, se boste ob naslednjem zapisu verjetno samo grenko nasmehnili. Znova, tako kot že nekajkrat doslej (tudi v nekdanji SFRJ), se je odpril problem priznavanja andragoškega dela z odraslimi kot avtorskega dela. Bistvo problema je v tem, da za izpeljavo predavanj, delavnic, seminarjev in tečajev ne bi smeli sklepati avtorskih pogodb, temveč le pogodbe o delu ali delovno razmerje. Pri tem pa je zanimivo to, da v vseh teh ponavljajočih se zgodbah težava ni v resničnem priznavanju avtorstva ali njegovem spodbijanju, da ne gre za intelektualno stvaritev, temveč je jabolko spora zmeraj posledica priznavanja avtorstva - torej takšne ali drugačne dajatve, ki jih mora ustanova ali posameznik po pogodbi plačevati državi. Skratka, ugovori se nanašajo na to, da hoče nekdo s sklepanjem avtorskih pogodb nekoga prikrášati za neke pravice.

Tokrat je dvignila svoj glas Davčna uprava Republike Slovenije, ki deluje v okviru Ministrstva za finance (kot avtonomen urad). Delavci nekaterih njenih uradov (izpostav) so obiskali ustanove, ki se ukvarjajo z izobraževanjem odraslih, in po pregledu poslovanja za večidel vsa avtorska razmerja ugotovili, da so sklenjena protizakonito, češ da ne gre za avtorsko delo, in ustanovam naložili "kazni", to je plačilo dajatev, kakor da bi šlo za pogodbe o delu. Ta plačila se v nekaterih primerih nanašajo na dve pretekli leti, in to znaša kar precej milijonov tolarjev. Ko se je neka ustanova proti takemu sklepu pritožila in med drugim utemeljevala avtorstvo tudi z delom, ki ga andragog opravi pri prilagoditvi programa ciljni skupini, je davčni urad v odločbi navedel, da "zgolj krčenje, širjenje in premetavanje že obstoječih učbenikov in gradiv ne pomeni ustvarjanja."

Urejanje zadeve se je lotilo kar precej ustanov, tudi ACS, žal še zmeraj brez uspeha. Za vašo informacijo in zgodovinski spomin navajam nekaj dejstev in značilnih dogodkov:

1. V izobraževanju odraslih izpeljujejo ustanove večino programov tako, da pridobivajo znanje sodelavce. Redno zaposleno je večidel le vodstveno, organizacijsko in administrativno osebje. Redno zaposlovanje izvajalcev programov bi bilo večinoma nesmotorno, ker obremenitve posameznega izvajalca niso enakomerno porazdeljene med vse leta, ker se programi zelo hitro spreminjajo in s tem tudi osebje, ker se tako lanko uveljavlja kakovostna tekmovalnost med predavatevji ipd. In navsezadnje; v proračunu ni dovolj denarja za javno mrežo organizacij za izobraževanje odraslih, ki bi bile podobne kot ustanove za otroke in mladino. Iz teh razlogov je že zelo dolgoletna praksa, da se z zunanjimi sodelavci sklepajo v ustanovah za izobraževanje odraslih avtorske pogodbe.
2. Ko se je pripravljal zdaj veljavni Zakon o avtorski pravici in sorodnih pravicah, smo pripravljalce zakona opozorili, da za razliko od prejšnjega zakona (Zakon o avtorski pravici, URL SFRJ, št. 19/78, 24/86, 21/90) ne vključuje predavanj kot avtorskega dela. Na podlagi razlogov, ki smo jih navedli, in na podlagi ugotovitev, da je to delo nesporno avtorsko delo tudi po mednarodnem pravu, je predlagatelj zakona predavanja uvrstil v zakon.
3. Veljavni Zakon o avtorski pravici in sorodnih pravicah tako v drugem razdelku 5. člena v točki 1 določa, da za avtorska dela veljajo zlasti: "govorjena dela, kot npr. govori, pridige, predavanja." Kolikor nam je znario, v postopkih sprejemanja zakona v Državnem zboru taka dikcija tudi nikoli ni bila sporna.
4. Že kmalu po sprejemu zakona pa se je začelo razpravljati o tem, ali so predavanja avtorsko delo in v kakšnih primerih. Zato je Zveza ljudskih univerz Slovenije v začetku decembra 1995 zaprosila Ministrstvo za kulturo za mnenje o spornem določilu. To je še isti mesec izdalo mnenje, da je primerno, da se z zunanjimi sodelavci (učitelji in predavatelji) sklepajo pogodbe o avtorskem delu. To mnenje je Ministrstvo za kulturo poslalo tudi Ministrstvu za šolstvo in šport, Ministrstvu za finance in Ministrstvu za znanost in tehnologijo.
5. To mnenje pa problema ni razrešilo. Maja 1996 je Republiška uprava za javne prihodke izdala mnenje svoji izpostavi v Krškem (očitno na prošnjo za razlago), v katerem navaja: "Poučevanja tako ni mogoče štetiti za avtorsko delo, saj predavatelj povzema predpisano snov iz učbenikov in je vezan na posredovanje že obsoječega znanja in tako poučevanje ne more štetiti za avtorsko delo."
6. Očitno je to mnenje spodbudilo še nekatere druge davčne urade, da so zaprosili za mnenje. Tako je za mnenje o obdavčitvi avtorskih honorarjev junija 1996 zaprosil tudi Davčni urad Novo mesto. Na ta dopis Davčna uprava Republike Slovenije - Glavni urad odgovarja nekoliko podrobneje, in sicer se opredeljuje do posameznih vrst izobraževanja (predavanja na večerni šoli za izobraževanje odraslih, tečaji računalništva, plačilo predmaturitetnih preskusov znanja, honorarji vodjem študijskih skupin). Za vse primere Glavni urad meni, da niso avtorska dela.
7. Očitno so bili na podlagi takšnih razlag nekaterim izobraževalnim organizacijam izdani sklepi o poravnavi obveznosti do države zaradi napačno sklenjenih avtorskih pogodb.

Zveza ljudskih univerz je že junija 1996 pisno zaprosila Ministrstvo za finance za pojasnilo v zvezi z nastalim problemom. 16. 10. 1996 je Ministrstvo izdalo mnenje, v

katerem najprej navaja, da ni pristojno presojati, ali gre v navedenih primerih sklepati pogodbe o avtorskem delu ali pogodbe o delu (ne izreka pa se o tem, ali je za to pristojen Glavni davčni urad). Nadalje pojasnjuje pravila obdavčitve v različnih primerih (ki niso sporni) in navaja, da je treba vsako pravno obliko pogodbenega razmerja presojati od primera do primera z vsebinskega vidika in da o tem odloča davčni organ; davčni zavezanc pa ima v postopku na voljo vsa zakonsko določena pravna sredstva. Mnenje je Ministrstvo za finance poslano tudi Davčni upravi Republike Slovenije, Glavnemu uradu.

1. Zveza ljudskih univerz Slovenije in Andragoški center Slovenije sta za mnenje v začetku oktobra zaprosila tudi Ministrstvo za šolstvo in šport. Ministrstvo za šolstvo in šport je na to vlogo 26. 10. 1996 izdalo mnenje, ki govori o tem, da je izvajanje izobraževalnih programov za odrasle avtorsko delo in da je zato primerno, da se sklepajo za to delo avtorske pogodbe.
2. Štiriindvajsetega oktobra 1996 smo bili predstavniki ACS na pogovoru pri poslancu Rudiju Mogetu, predsedniku Odbora za izobraževanje, znanost in kulturo Državnega zbora Republike Slovenije v prejšnji sestavi. Opozorili smo ga na problem in obljubil je, da bo sprožil postopek za izdajo obvezne razlage zakona v Državnem zboru. Zadeva je doslej mirovala zaradi volitev in postopkov konstituiranja Državnega zbora v novi sestavi.
3. Desetega decembra 1996 smo se znova sestali predstavniki Zveze ljudskih univerz Slovenije, Andragoškega centra Slovenije, Ministrstva za šolstvo in šport in Ministrstva za kulturo, ker smo ugotovili, da nismo nič bliže rešiti problema. Sklenili smo, da bomo k reševanju problema pritegnili še Urad za intelektualno lastnino pri Ministrstvu za znanost in tehnologijo ter poskušali doseči, da se ustanovi medresorska skupina pri Vladi Republike Slovenije.
4. Medresorska skupina do danes še ni bila ustanovljena, Urad za intelektualno lastnino sklical sestanek (17. 1. 1997), na katerem so sodelovali še predstavniki Ministrstva za finance, Ministrstva za šolstvo in šport, Ministrstva za kulturo, Zveze ljudskih univerz Slovenije, Andragoškega centra Slovenije in Avtorske agencije za Slovenijo. Soglasja nismo dosegli (čeprav smo avtorstvo zagovarjali vsi, razen Ministrstva za finance), bilo pa je dogovorjeno, da se znova skliče ponoven sestanek, na katerem bo tudi direktorica Davčne uprave R Slovenije.
5. Sestanka še ni bilo; Urad za intelektualno lastnino je le pisno obvestil (12. 2. 1997) Glavni urad Davčne uprave R Slovenije, da predlaga, da "DURS takoj opusti dosedjanje prakso, ki je v temeljnem nasprotju z Zakonom o avtorski in sorodnih pravicah ter izda o tem ustrezno navodilo".

Do časa, ko pišem to "poročilo", ustrezno navodilo še ni bilo izdano. Postopki na podlagi odločb davčnih uradov potekajo. Tisti, ki zagovarjamо avtorsko delo v izobraževanju odraslih, čakamo na naslednjo potezo, ker so že skoraj vse možne poti (razen sodnih) izčrpane. Andragogi pa verjetno premetavate učbenike...

Prihodnjič naprej.

Sonja Klemenčič, ACS

UTRINKI IZ SVETA

Tedni učenja odraslih po svetu (1)

Skupaj z decembrskimi Novičkami ste prejeli tudi poročilo in analizo Tedna vseživljenjskega učenja. Slovenija se je s to prireditvijo uvrstila med sedem dežel na svetu, ki tako častijo učne dosežke posameznikov, skupin in organizacij ter pospešujejo nadaljnji razvoj izobraževanja in učenja (odraslih). Poleg Velike Britanije so to Avstralija, Češka, Flandrija, Južna Afrika in Švica. V mesecih, ko se bomo skupaj z vami pripravljali na organiziranje letosnjega Tedna, vam bomo skušali predstaviti poročila in načrte podobnih prireditv v drugih državah. Tokrat je na vrsti predstavitev avstralskih načrtov v letu 1997, povzetih iz članka Adult Learners' Week 1997, ki je bil objavljen v biltenu Adult Learning Australia, decembra 1996.

Avstralski Teden učenja odraslih 1997 (Adult Learners' Week - ALW97)

Avstralski Teden učenja odraslih organizira Nacionalna svetovalna komisija za načrtovanje in izpeljavo ALW (Adult Learners' Week), ki jo sestavljajo predstavniki državne in teritorialnih svetovalnih enot, predseduje pa ji Avstralska zveza za izobraževanje odraslih in skupnostno izobraževanje (AAACE). Njihov Teden bo tudi letos priložnost za praznovanje in predstavitev različnih izobraževalnih možnosti in dosežkov, posebno pozornost pa bodo namenili ugotavljanju in žadovovanju učnih potreb dveh posebnih skupin prebivalstva: priseljencev in malih podjetnikov.

Podatki o udeležbi odraslih Avstralcev v izobraževanju in usposabljanju so v zadnjih letih potrdili dejstvo, da so priseljenci med najmanj zastopanimi udeleženci. Avstralska vlada je spoznala, da zahteva priseljevanje javno podporo, ki mora segati tudi ali pa še zlasti na področje izobraževanja in usposabljanja, zato je v zadnjem času sprejela dva programa, ki zadevata tudi izobraževanje odraslih: nacionalni antirasistični program izobraževanja in pilotski program prostovoljne državljanske vzgoje.

Člani Nacionalne svetovalne komisije za načrtovanje in izpeljavo ALW'97 so se v želji, da bi tudi ta prireditev priporogla k uspešnejšemu procesu priseljevanja, sestali z Ministrstvom za priseljeništvo in multikulture zadeve ter z Avstralskim nacionalnim inštitutom za jezike in pismenost ter se pogovarjali o možnostih sodelovanja v ALW'97. Poleg tega želi komisija okreptiti stike med izvajalci izobraževanja in priseljeniškimi skupnostmi, da bi le-tem omogočili boljšo poučenost o učnih možnostih, lažjo dostopnost do izobraževalnih programov ter enakopraven položaj. K organizaciji Tedna bodo skušali pritegniti tudi Priselenski resursni center, Komisijo za etnične zadeve ter priselenske klube in društva.

Po drugi strani pa je Nacionalna svetovalna komisija navezala stike s pristojnimi upravnimi organi, da bi preucili uporabnost ALW-ja kot načina predstavljanja učnih možnosti za mala podjetja. Raziskave so namreč pokazale, da je tudi malo podjetništvo zelo zanimivo področje, kar zadeva izobraževanje odraslih. Zaposleni v malih podjetjih so v letih 1994-95 predstavljeni 46% vseh zaposlenih, t. j. 2,7 milijona Avstralcev, njihov

promet blaga in storitev pa je zadostil kar 31% celotnega gospodarstva. Mala podjetja pomenijo precejšen potencial tako v avstralski gospodarski rasti kot tudi v rasti zaposlenosti.

Firma Coopers & Lybrand je v svojem nedavnem poročilu o avstralskem malem podjetništvu ugotovila, da potrebujejo lastniki in upravniki malih podjetij znanje na vsaj petih pomembnih področjih: finance, kadrovska politika, medosebeni odnosi in komunikacije, poslovno načrtovanje in zmožnost prilagajanja potrebam trga. Okoli 50% lastnikov malih podjetij ima le srednjo izobrazbo; tisti, ki je imajo kaj več, bolj velikodušno vlagajo v nadaljnje izobraževanje. Institucionalno zasnovani formalni tečaji po njihovem mnenju niso koristni, pač pa jim je ljubše "učenje mimogrede" - ob delu, praktično in hitro. Zelo cenijo tudi učenje, ki poteka v dialogih in interakcijah z dobavitelji, bankirji, računovodji, odvetniki. Po njihovem naj bi učenje potekalo v učnih delavnicah, zahtevalo naj bi zavzeto sodelovanje udeležencev in temeljilo na modelih za učenje odraslih, ki prepoznavajo njihove izkušnje in znanje. Učenje na daljavo se še ni izkazalo kot uporabno, saj ima le 30% malih podjetnikov modemre, le 10% pa dostop do interneta. Mali podjetniki pri zaposlovanju cenijo aktivnost, navdušenje in zmožnost prevzemanja obveznosti, manj pa poslovno ali storitveno usposobljenost kandidatov.

Že prvi pogovori z vladnimi in nevladnimi organizacijami kažejo, da pomeni ALW'97 veliko priložnost za poglabljanie razumevanja potreb po izobraževanju in interesov omemjenih dveh skupin avstralskega prebivalstva. Po svojem informativnem biltenu bo AAACE seznanjala člane in izvajalce izobraževanja odraslih o praktičnih načinih včlenjevanja priseljencev in malih podjetij v dejavnosti ALW'97. Komisija se bo ukvarjala z razvijanjem potrebnih stikov na državni ravni, koordinativne komisije ALW-ja pa bodo podobne akcije izpeljale na teritorialnih ravneh.

Mag. Žvonka Pangerc Pahernik, ACS

PRIPRAVLJAMO

Uspeh brez stresa

V petek, 25. aprila 1997, ob 9. uri Vas vabimo na tradicionalno Petkovo srečanje. Gospa Katja Gregl iz Društva umetnosti življenja iz Ljubljane bo predstavila program Uspeh brez stresa in obenem spregovorila o dejavnosti mednarodne fundacije Art of Living v svetu in pri nas.

Art of Living Foundation je nepridobitna organizacija, ki je registrirana v več kot šestdesetih državah kot mednarodna nevladna organizacija (NGO) pri ECO SOC - organizaciji OZN; je tudi svetovalka Mednarodne zdravstvene organizacije - WHO. Cilj organizacije je zboljševanje kakovosti človeškega življenja - fizično, umisko in duhovno.

Uspeh brez stresa je program, ki prinaša metode in tehnike, kakršne potrebuje posameznik za življenje, saj postane z njimi učinkovitejši in bolj dinamičen in to ves dan. Program uporablja najnovejše dosežke pri tehnologiji osebnostnega razvoja in odpira vrata neomejenim človekovim zmožnostim. Ljudje, ki so se udeležili programa, pravijo, da so postali učinkovitejši in bolj ustvarjalni; izboljšali so si komunikacijo, se naučili primisljeno prevzemati odgovornost, bolje se počutijo in so bolj zdravi, pa tudi z drugimi ljudmi se lepo razumejo.

Petkova srečanja na Andragoškem centru Slovenije so odprta vsem, ki jih zanima napovedana tema. Zaželeno je, da nas pokličite nekaj dni prej. Številka našega telefona: 061 446 165.

Darko Mali, ACS

POSVETI, KONFERENCE

Procesi inovativnega razvoja organiziranosti in motiviranja kadrov Bled, od 15. do 16. maja 1997

Društvo za vrednotenje dela, organizacijski in kadrovski razvoj prireja že dvanajsto posvetovanje. Vsebina letošnjega posvetovanja je osredotočena na vpeljavo novih postopkov in prijemov na področju organizacije in sistematizacije dela, razvoja in usposabljanja kadrov ter vrednotenja in motiviranja zaposlenih. Ob posvetovanju bo potekal seminar o sistemu razvoja kadrov v javnem sektorju, ki ga bo vodil kanadski Slovenec Peter Cekuta, ekspert HRM.

Informacije dobite na Društvu za vrednotenje dela, organizacijski in kadrovski razvoj, Kranj, cesta Staneta Žagarja 3, telefon: 064 221 406, faks: 064 221 408.

Dr. Ivan Kejzar, DVD

Letni kongres Zveze evropskega dopisnega izobraževanja (AECS) Oslo, od 21. do 23. maja 1997

Norveška zveza za izobraževanje na daljavo (NADE) prireja letni kongres Zveze evropskega dopisnega izobraževanja (Association of the European Correspondence

School) pod skupnim naslovom **Novi trgi in priložnosti izobraževanja na daljavo**. Poglavitne teme kongresa so:

- Podjetja in javne ustanove kot povečani trg za ustanove, ki se ukvarjajo z dopisnim izobraževanjem,
- Možnosti za razvoj dopisnega izobraževanja kot posledica novih socialnih in tehnoloških smernic,
- Kako prenoviti učne programe, primerne za nove trge,
- Nove tehnologije.

Kongres je namenjen vsem, ki se poklicno ukvarjajo z izobraževanjem na daljavo in fleksibilnim učenjem. Potekal bo v angleškem jeziku. Poleg predavanj bodo na voljo tudi različno učno gradivo in demonstracije multimedijskih programov za izobraževanje. Dodatne informacije lahko dobite na naslovu:

- Norwegian Association for Distance Education (NADE), Gjerdrums vei 12, N-0486 Oslo,
- telefon: 0047 22 95 06 30,
faks: 0047 22 95 07 19,
e-mail: nade@nade-nff.no
internet: <http://www.nade-nff.no/nade-nff/>

Kotizacija znaša 4500 norveških kron za člane AECS-ja, 5000 norveških kron za nečlane in 1750 norveških kron za spremiljevalce.

Konferenca o razvoju globalnega vodenja

Bruselj, od 21. do 23. maja 1997

Mednarodna organizacija za izobraževanje in organizacijo razvoja svetovanja organizacijam, ki se ukvarjajo z izobraževanjem, LINKAGE, v sodelovanju z evropsko fundacijo za razvoj menedžmenta (EFMD) organizira konferenco o razvoju globalnega vodenja. Na tej konferenci se boste naučili:

- razvijati učinkovitost globalnega vodenja,
- določiti globalne pristojnosti, ki bodo zboljševale učinkovitost vodenja,
- pritegniti, razviti in obdržati vodstveno osebje,
- izboljšati zmožnost sodelovanja,
- izmeriti učinkovitost vlaganja v razvoj globalnega vodenja.

Dodatne informacije lahko dobite na naslovu:

- The Global Leadership Development Conference, c/o JUPITER Consortium Ltd., 93 Hampton Road, Hampton Hill, Middlesex, TW12 1JQ, United Kingdom

- telefon: 0044 (0) 181 943 37 63,
- faks: 0044 (0) 181 977 90 33,

Kotizacija znaša 995 agleških funtov ali 45 000 belgijskih frankov.

Iste organizacije prirejajo tudi petdnevni program usposabljanja za Razvoj vodenja od 28. septembra do 3. oktobra 1997 v San Diegu, Kalifornija, ZDA. Dodatne informacije dobite na navedenem naslovu.

PONUJAMO/PONUJAO VAM

Ugotavljanje in potrjevanje znanja Nataša Elvira Jelenc

Nova šolska zakonodaja je že sprejela marsikatere dobre izkušnje iz tujih sistemov, ki priznavajo "drugače" pridobljeno znanje, ne zgolj po formalni poti, v šolskem sistemu. Zakon o izobraževanju odraslih (1996) pravi npr. v 8. členu: "Javno veljavna izobrazba se pridobi tudi z ugotavljanjem in potrjevanjem znanja, z izpiti ali na podlagi javnih listin /.../. V devetem členu nadalje piše: "Odrasli lahko z izpiti dokazujejo znanje, ne glede na način njegovega pridobivanja /.../".

V Andragoškem centru Slovenije so se na take spremembe v izobraževanju odraslih načrtno pripravljali. Z nekaterimi raziskavami so npr. že ponudili predlog modela ugotavljanja in potrjevanja poklicnih kvalifikacij v certifikatnem sistemu (mag. Angelca Ivančič), s projektom Razvoj in oblikovanje mreže središč za ugotavljanje in potrjevanje znanja v Sloveniji (voditeljica projekta Nataša Elvira Jelenc) pa nastajajo teoretične podlage, zdaj že tudi nekatere praktične rešitve za to, da bi vpeljevali postopke ugotavljanja in potrjevanja znanja tudi pri nas. Po študiji in preverjanju tujih izkušenj so se v ACS-ju odločili razviti poskusno središče za ugotavljanje in potrjevanje znanja (v nadalnjem besedilu UPZ) prav pri dveh drugih svojih projektih. Po sistemu UPZ-ja bodo lahko preverjali svoje znanje mentorji študijskih krožkov in prihodnji učitelji v programih usposabljanja za življensko uspešnost. Za ti dve skupini odraslih so že oblikovani potrebni "učni dosežki".

Priročnik Ugotavljanje in potrjevanje znanja avtorice Nataše Elvire Jelenc je izšel kot del lično oblikovane mape v založbi Andragoškega centra Slovenije v decembru leta 1996. Temeljno besedilo je priročnik, ki ga je mogoče dobiti samostojno in ga avtorica namenja "kot informativno gradivo vsem tistim, ki jih področje zanima, in kot pripomoček tistim, ki bodo začrnil ledino". Sicer pa je priročnik le del gradiva, ki je vloženo v posebno mapo in ga dopolnjujejo še: učni dosežki za mentorje študijskih krožkov ter

učni dosežki za prihodnje učitelje v programih usposabljanja za živiljenjsko uspešnost. Obljubljajo, da bodo v prihodnje dodali še drugo gradivo.

Kaj lahko preberemo v priročniku Ugotavljanje in potrjevanje znanja? Najprej, kaj to pravzaprav je. Avtorica je našla več definicij. Najpreprosteje bi lahko rekli, da gre v tem postopku za priznavanje znanja (spretnosti, usposobljenosti), pridobljenega po neformalni poti. V sedemdesetih letih se je UPZ močno razmahnilo v ZDA, kasneje najprej v Veliki Britaniji, Avstraliji itn. Postopek prinaša k nam tudi nov termin 'učni dosežki', s katerim se želi poudariti dejavn in uporabni vidik pridobljenega znanja, usposobljenost, ki jo nekdo z učenjem doseže, in se razlikuje od 'standardov znanja'. V priročniku avtorica navaja vrsto definicij za učne dosežke, opis pa tudi, kako nastanejo in kako jih je treba nenehno preverjati in posodabljati.

Najbolj temeljito se avtorka posveti procesom svetovanja ter ugotavljanja in potrjevanja znanja. Svetovanje pri UPZ-ju nekako nadomešča izobraževalni proces, svetovalec opravlja pri tem tudi vlogo mentorja, za obe vlogi pa se mora posebej usposobiti. Tuje izkušnje kažejo, da se za usposabljanje in preverjanje znanja odločajo kandidati, ki nimajo ustrezne izobrazbe, jim primanjkuje samozavesti, niso samostojni in iznajdljivi, zato so naloge svetovalca/mentorja zelo zahtevne. Svetovanje se navadno začne z uvodnim pogovorom (svetovalec spozna kandidata in njegove potrebe in možnosti), se nadaljuje ob nadaljnjih srečanjih (kandidat zbira ustrezna dokazila, skupaj s svetovalcem izdelata individualni učni program itn.). Pri tem je za svetovalca izjemno pomembno, da se zna kakovostno sporazumevati, pozorno poslušati, pravilno vpraševati, ustrezno motivirati kandidata itn. Zadnja faza procesa UPZ-ja je ocenjevanje poprej pridobljenega znanja. Kandidat zbere več dokazil o svoji usposobljenosti (neposrednih in posrednih), ocenjevalec pa se ne zadovolji zgolj z dosjeji. Pomembno je znanje, usposobljenost. Navadno ocenjuje kandidata več ocenjevalcev, da je zagotovljena objektivnost. V tem delu spoznamo tudi najprimernejše metode ocenjevanja.

V mapi priloženi učni dosežki, namenjeni prihodnjim učiteljem v programih usposabljanja za živiljenjsko uspešnost in mentorjem študijskih krožkov (le-te je pripravljala skupina strokovnjakov, ki sodelujejo v teh programih), so najprej porazdeljeni v module, nato pa razčlenjeni v enote, in te še naprej v njihove sestavine. Za vsako sestavino (element) so opisane različne okoliščine, v katerih se pojavlja merila (smotri, ki jih je treba doseči) in znanje, ki bo preverjeno. Na podlagi teh informacij se je mogoče za preverjanje usposobiti tudi s samostojnim učenjem ali še kako drugače.

Besedilo priročnika je jasno in razumljivo. Večini bralcev bo najbrž prva informacija o teh, za nas novih postopkih. Učitelje, ki poučujejo odrasle, bo opozorilo, ali dovolj in ustrezno izrabijo izkušnje in znanje, ki jih imajo odrasli, ko znova sedejo v šolske klopi. Načrtovalci izobraževalnih programov bodo ob prebiranju priročnika in obeh zgledih učnih dosežkov pomislili, da je tudi pri njih mogoče vpeljati te novosti v izobraževanje odraslih. In prav to, da se UPZ vpelje širše v prakso izobraževanja odraslih, je tudi namen izdane knjižice in celotnega projekta.

Mag. Marija Velikonja

VITRA Center za uravnotežen razvoj, Cerknica

Program aktivnosti za leto 1997

Z velikim veseljem vam sporočamo, da je izšla prva številka našega prvanca - Bilten za krajevno obveščanje in promoviranje Dežele suhe robe VITRinA, za katerega se bomo trudili, da postane in ostane glasnik območja, za katero je bil tudi ustanovljen. Deželo suhe robe imenujemo območje našega krovnega razvojnega projekta, ki obsega podeželske, hribovite in demografsko ogrožene predele 11 občin iz dela Notranjske in Dolenjske.

Bilten smo uradno predstavili v vasi Mała Slevica, v kateri je gostoval eden izmed treh poletnih taborov. Več o Vitri in našem delu si lahko preberete v VITRini. V nadaljevanju se bomo trudili izdajati tematske številke. Prvo številko smo namenili projektu Tabori '96, ki smo jih priredili v lanskem poletju.

Bilten bomo izdajali v 1000 izvodih, brezplačno ga bomo distribuirali vsem članom Vitre, vsem sodelavcem pri projektih, sponzorjem, vključenim občinam, knjižnicam in šolam z območja, ter drugim okoljskim nevladnim pa tudi vladnim organizacijam.

Sočasno vam v nadaljevanju predstavljamo tudi Program dejavnosti za leto 1997.

Razvojni projekt Dežele suhe robe

je trajni, dolgoročni in krovni projekt, v katerega uvrščamo vse druge projekte, naloge, dejavnosti in akcije, potrebne za revitalizacijo območja. Model vključevanja je odprt, to pomeni, da na podlagi projekta pridobimo denar in delni projekt izpeljemo v skladu z izhodišči trajnostnega razvoja.

Raziskovalno-uporabne naloge

Predvidoma bomo letos nadaljevali anketo Katalog razvojnih potencialov dežele suhe robe v občini Kočevje in Osilnica, s podjetjem AREA PRO, d.o.o., pa tudi projekt Slovensko podeželje, oskrba z energijo in njena učinkovita raba.

V anketi Katalog... bo do konca letosnjega leta obdelano 226 vasi, v katerih živi približno 7600 prebivalcev občin Loška dolina, Cerknica, Vrhnik, Brezovica, Velike Lašče, Ribnica in Loški Potok. Na anketo je odgovarjalo 35% prebivalcev. Odgovore smo zapisali v računalniško bazo podatkov, ki je podlaga za nadaljnje projekte. Tako smo zajeli večino najpomembnejših zmogljivosti podeželja.

Predstavitev izidov anketne raziskave Katalog razvojnih potencialov dežele suhe robe in Slovensko podeželje, oskrba z energijo in njena učinkovita raba v posameznih občinah.

V pomladnih mesecih bomo v občinah Vrhnik, Brezovica, Velike Lašče, Ribnica in Loški Potok predstavili izide obeh nalog. Ob sami predstavitvi bomo pripravili omizje, k sodelovanju pa povabili občinska vodstva, prebivalce, pristojne državne institucije in javna občila.

Dan Zemlje na Pokojiški planoti

Na VITRI bomo letošnji 22. april oznamovali drugače, saj bomo s pomočjo sponzorjev, občine Vrhnika in lastnikov 21 stanovanjskih objektov izpeljali akcijo učinkovite rabe energije, ki bo neposredno koristila vključenim gospodinjstvom in okolju. Dober odziv na anketo Katalog razvojnih potencialov dežele suhe robe je razlog, da smo dali planoti prednost pred drugimi predeli in občinami.

Sam ukrep je primeren in nezahteven, zagotavlja prihranek do 30% energije, potrebne za ogrevanje stanovanja. Okvirni strošek na stanovanjski objekt znaša 30.000 tolarjev. Predvidoma ga bodo v celoti poravnati sponzorji, tako bodo gospodinjstva sodelovala pri projektu le s fizično izpeljavo.

Trije mednarodni prostovoljni delovni tabori

Na vsakemu izmed treh 13 dnevnih taborov bo sodelovalo 12-15 prostovoljcev, ki jih bo v Slovenijo pripeljal soorganizator MOST SCI Slovenija.

Čas taborov in kraji so:

- 14. 7. do 26. 7.1997, Nova Šifta, Občina Ribnica
- 28. 7. do 9. 8.1997, Rute (ledinsko ime), Občina Velike Lašče
- 11. 8. do 23. 8.1997, Pokojiška planota, Občina Vrhnika

V sklopu projekta Tabori 97 bomo pripravili tele obtaborske aktivnosti:

1. Tri predavanja o trajnostnem razvoju.
2. V treh okoliških gostilnah bomo postavili štirinajstdnevno razstavo učinkovite rabe energije.
3. Za 30 mladih iz območja projekta v starosti od 15 do 20 let bomo pripravili tri tridnevne delavnice kreativnega pisanja. Javna občila nam lahko pošljejo svoj podmladek, prosimo pa jih tudi za objavo prispevkov delavnic.
4. Na enem od taborov nas bodo za dva dni obiskali udeleženci raziskovalnega tabora, ki ga organizira BEST.
5. Na enem taboru bomo pripravili štiridnevno delavnico Revitalizacija podeželja za 15 predstavnikov študentskih klubov iz območja projekta.
6. Na zadnjem taboru bomo na Pokojiški planoti - skupaj z vaščani in MOST-om - pripravili končno prireditev.

Študijski krožki

Izobraževanje je za vpeljevanje trajnostnega razvoja v prakso prednostna dejavnost. V formalno in neformalno izobraževanje se včlenujemo predvsem s predavanji, krožki, z delavnicami in s strokovnimi ekskurzijami. Srednješolce in študente pa spodbujamo naj v seminarjih, raziskovalnih in diplomskeh nalogah obdelajo vsebine projekta. Cilj predvidenega izobraževanja je povečevanje zavesti o potrebi trajnostnega razvoja podeželja in vnovične socializacije podeželja, predvsem vaških skupnosti. Cilj študijskih krožkov pa ni le prizadevanje za razvoj in izboljšanje življenjskih razmer, temveč tudi ohranjanje in varovanje kulturne in naravne dediščine za prihodnje rodove.

- SSE v Cerknici smo že začeli graditi. Sodeluje devet ljudi, in ti si bodo sami postavili svoj sistem SSE.
- V Sodažici ustanavlajo krožek za samograditev SSE in turistični krožek.

Celostni razvoj podeželja in obnova vasi (CRPOV) Travna Gora

Projekt revitalizacije podeželja financirata ministrstvo za kmetijstvo in občina Ribnica. Zajema devet naselij: Lipovščica, Nova Šifta, Ravni dol, Travna Gora, Kot pri Ribnici, Jurjevica, Dane, Bukovica in Zadolje. V vseh zainteresiranih gospodinjstvih smo izpeljali anketo inventarizacije gmotnih zmogljivosti ter pripravljenosti prebivalstva za sodelovanje v razvojnih programih. Od 52 gospodinjstev smo tako dobili odgovore za 200 vprašalnikov, to pomeni, da bomo v nadaljevanju delali predvsem s temi prebivalci. Menimo, da je delo doslej dobro potekalo, saj sta bila odziv in obisk prebivalcev zadovoljiva.

V nadaljevanju bomo pripravili nov ciklus predavanj in izpeljavo študijskih krožkov. Pripravili smo štiri glavne tematske smeri (kmetijstvo, obrt, energija, turizem), in zanje obdelali posamezne programe. Naloga delovne skupine je organiziranje srečanj, povezovanje interesov znotraj in zunaj obdelovanega območja, svetovanje, pomoč pri iskanju informacij. Pomoč pri natečajih je usmerjena v obdelavo projekta (poslovni načrt), pripravo projekta za natečaj in kandidiranje na primernih natečajih.

Mreža za trajnostni razvoj in projekt Lokalne agende 21

V Vitri se povezujemo in sodelujemo tudi pri projektih, ki jih vodijo druge organizacije. Tako že od začetka sodelujemo pri nekaterih projektih UMANOTERE, Slovenske fundacije za trajnostni razvoj. Mreža za trajnostni razvoj zajema 30 nevladnih organizacij. Trenutno delujejo teleske skupine: Energetika, Industrija, Kmetijstvo, Naselja, Promet, Turizem, Izobraževanje, Biotska raznovrstnost in gozdovi. Vsebinsko delo podpirajo skupine: Elektronska informacijska mreža, Stiki z javnostjo, Pravna država in Ekonomski instrumenti. Mreži pomagajo pri delu strokovni sodelavci za področja Zrak, Voda, Zemlja, Trajnostni razvoj in sprememb podnebja.

Projekt Lokalne agende 21 je namenjen okoljski pomoči na novo nastalim občinam. Poudarek je na partnerskem sodelovanju javnosti in vseh zainteresiranih skupin javnega, zasebnega in nepridobitnega sektorja.

Sodelovanje s projektom ENSVET

Učinkovita raba energije in obnavljanje virov energije sta za podeželje zelo pomembna. Izboljšanje bivalnih razmer in manjše obremenjevanje okolja pomeni naložbo, ki se obrestuje. Pri nekaterih ukrepih se naložba povrne že v pol leta, pri termoizolaciji podstrešja proti hladni podstrehi v 3 - 5 letih. Projekt brezplačnega svetovanja v energetsko svetovalnih pisarnah izpeljuje ZRMK.

Bojan Žnidaršič, VITRA

Ponudba

Objavljamo vam ponudbo g. Friedhelma Wagenerja, čigar materin jezik je nemščina in se zanima za poučevanje nemščine v ustreznih ustanovah v Sloveniji. Na univerzi v Goettingenu je diplomiral iz slovanskih in romanskih jezikov, končal je tečaje iz ekonomije in dobro obvlada poslovno nemščino. Seznanjen je tudi s sodobnimi učnimi metodami. Če vas zanima sodelovanje z njim, ga poiščite na naslovu:

Friedhelm Wagener, Akademia Vzdělávania, Gorkeho 10, 81517 Bratislava
Faks: 00427 - 323340

ali

Schmittenhoefe 9, D-34537 Bad Wildungen, Germany
Tel.&Faks: +49-5621-92866

Urednik

PREBRALI SMO ZA VAS

Učna pogodba v izobraževanju odraslih
(Razmišlanje o knjigi M. Knowlesa: Using Learning Contracts, Jossey Bass Publishers, San Francisco 1986)

Med goro literature s katero sem se seznanila v času, ko sem nastopila svojo novo zaposlitev v izobraževanju odraslih, mi je prišla v roke tudi knjiga Malcolmra S. Knowlesa **Uporaba učnih pogodb (Using learning contract)**. Knjiga je pritegnila mojo pozornost predvsem zaradi prikazane alternativne oblike učenja v izobraževanju odraslih, ki se mi zdi kljub temu, da marsikaj ni dodelano, zelo uporabna in primerna za odraslega, ki se izobražuje.

V nadaljevanju bi želela prikazati nekatere bistvene značilnosti uporabe učne pogodbe in prednosti, ki jih le-ta prinaša v izobraževanje odraslih.

Bistvene značilnosti učne pogodbe

Učna pogodba je dogovor med dvema subjektoma ali več subjekti v izobraževalnem procesu, v katerem se opredelijo in definirajo konkretni učni cilji, učne vsebine, načini učenja, merila za ugotavljanje učnih dosežkov in načini evalvacije izobraževalnega programa.

Eden poglavitnih vzrokov, ki je pripeljal do razvoja in vpeljevanja pogodbenega učenja v prakso, je bila predvsem želja po individualizaciji izobraževanja na vseh področjih,

še posebno pa na področju visokega šolstva. Učna pogodba se lahko uporablja na veliko različnih načinov in skoraj na vseh stopnjah izobraževalnega procesa. Posameznik lahko sklepa učne pogodbe s posameznim učiteljem, z izobraževalnimi institucijami, s knjižnicami, z muzeji, s prostovoljnimi organizacijami.

Odgovornost za načrtovanje izobraževalnega procesa se tako prenaša iz izobraževalnih ustanov, od učiteljev in administrativnih delavcev na udeleženca, ki vstopa v izobraževalni proces.

Sestavine učne pogodbe

Čeprav se je v zadnjih letih v praksi razvilo že veliko različic učne pogodbe, pa le-ta vedno vsebuje telesne bistvene sestavine:

- jasna opredelitev učnih ciljev,
- opredelitev metod in oblik učenja,
- določitev časa, ki je potreben za doseg dočenega znanja,
- določitev načinov, na katere se preverja pridobljeno znanje,
- opredelitev načina evalvacije.

Pri tem je bistveno, da je učenec (udeleženec) tisti, ki se ob mentorjevi pomoči in svetovanju, sam odloča o zgornjih sestavilih.

Knowles navaja predvsem štiri bistvene značilnosti odraslih udeležencev v izobraževanju, ki jih moramo upoštevati, ko se odločamo o primernosti uporabe učne pogodbe v izobraževanju odraslih:

- Predvsem gre za zavestno težnjo odraslega po tem, da ustvarja vedno bolj neodvisno in samostojno razmerje med seboj in drugimi akterji v izobraževalnem procesu in da svoje učenje čedalje bolj usmerja sam.
- Druga posebna značilnost posameznika, ki vstopa v izobraževalni proces, so njegove življenjske in delovne izkušnje. Te lahko uporabimo kot podlago, na kateri bomo nadaljevali izobraževanje.
- Posameznikova pripravljenost in motiviranost za učenje se spremenjata v skladu s spremenjanjem družbenih in življenjskih vlog, ki jih mora odigrati v družbeno skupnosti.
- Za odraslega, ki vstopa v izobraževalni proces, je tudi značilna želja po uporabi pridobljenega znanja. Ni mu namreč do tega, da bi pridobljeno znanje lahko uporabil v prihodnosti, temveč si želi svoje na novo pridobljeno znanje uporabiti takoj, v določenih življenjskih položajih in tako obogatiti svoje življenje ter bolje odigrati svoje osebne in družbene vloge.

Potrebe po izobraževanju, učni cilji in motivacija za izobraževanje

Vloga učenca se pri pogodbenem učenju spreminja. Od pasivnega sprejemalca informacij in znanja, ki mu ga podaja učitelj, postane aktivni udeleženec in soustvarjalec izobraževalnega procesa.

Pri tako zasnovanem izobraževanju je posameznik že na začetku postavljen pred nalogo, da mora temeljito razmisiliti o svojih učnih potrebah in na podlagi identifikacije le-teh opredeli jasne učne cilje. Bolj odprto in samostojno lahko razmišlja tudi o načinu, po katerih bo te cilje lahko dosegel. Jasna zastavljenost učnih ciljev in samoiniciativnost posameznika pri tem skrašuje pot do njihovega uresničevanja in izboljšuje učne dosežke.

Učna pogodba omogoča usklajevanje osebnih učnih potreb s potrebami družbe, delodajalcev in različnih izobraževalnih ustanov. Omogoča pogajanja med različnimi akterji, ki pomagajo osvetlitи nekatere težave, nejasnosti in različna pričakovanja.

Učenec zdaj dojema izobraževalni proces kot svojo učno izkušnjo. Tako se posameznikova motivacija za učenje povečuje, učenec sodeluje bolj zavzeto.

S tem ko učencu omogočimo, da sam oblikuje svoj študijski program (na podlagi ustrezne podpore), mu izkažemo zaupanje, to pa mu daje občutek večje samostojnosti in privzgaja nekatere pogajalske spremnosti. Omogoča mu, da izrazi svoje mnenje in razmišlanje. Pogajalske spremnosti lahko kasneje koristno uporabi v vseh življenjskih položajih. Čedalje bolj lahko prepozna, kaj je tisto, kar ga zares vodi v izobraževanje in kako naj tem svojim potrebam zadosti.

Spremenjena vloga učitelja

Pri pogodbennem učenju je treba redefinirati tudi vlogo učitelja in njegovega dela. Učitelj ni več zgolj nekdo, ki predaja učne vsebine, in je vir informacij. Njegova prva naloga postaja mentorstvo in svetovanje učencu, skratka to da pomaga učencu in ga seznanja z različnimi možnostmi in načini učenja, ter da ga spodbuja k dejavnosti, samostojnosti in ustvarjalnosti.

Kdaj uporaba učne pogodbe ni primerna?

Avtor opozarja na nekatere nejasnosti pri uporabi učne pogodbe in na to, da jo je težko uresničevati pri zelo nesamostojnih učencih, skratka tedaj, ko le-ti ne zmorejo prepoznati svojih potreb po izobraževanju. Težave se pojavitjo tudi, kadar učenec ne pozna področja izobraževanja in se torej zelo težko sam odloča za metode in oblike. Nejasnosti se pojavljajo pri učencih, ki ne poznajo učne pogodbe, postopka njene sestave; to lahko na začetku deluje odbijajoče in povzroči negotovost in nezaupanje. Zato je v takšnem primeru še toliko pomembnejša vloga mentorja, ki učencu svetuje in ga usmerja.

Uveljavljanje pogodbennega učenja v prakso

V zadnjih desetletjih se je pogodbeno učenje uveljavilo predvsem v poklicnem in višjem poklicnem izobraževanju. Čeprav je v sami zasnovi še precej nejasnosti, ki jih bodo moralni strokovnjaki za izobraževanje raziskati in dopolniti, pa lahko obravnavamo tako učenje kot eno od mogočih oblik izobraževanja v prihodnosti na vseh področjih, še posebno v izobraževanju odraslih.

Vsekakor gre za izobraževalno obliko, ki omogoča demokratizacijo odnosov med učencem, izobraževalnimi institucijami in delodajalci. Ustvarjen je okvir partnerskih odnosov, v katerem se je mogoče pogajati.

Težave pri vpeljevanju pogodbenega učenja v prakso pa se pojavljajo predvsem v tradicionalnem izobraževalnem sistemu. Tu so namreč izobraževalci v vlogi tistega, ki sestavlja, vodi in nadzira celoten izobraževalni proces. Precej časa lahko traja, da se privadijo na novo obliko izobraževanja in na svojo spremenjeno vlogo ter učencu prepustijo velik del odgovornosti za načrtovanje njegovega izobraževanja. Vpeljevanje pogodbenega učenja v prakso torej med drugim pomeni tudi izziv za tradicionalni izobraževalni sistem.

Za konec

Na knjigo M. Knowlesa in na pogodbeno učenje se mi je zdele primerno opozoriti med drugim tudi zaradi položaja v katerem je naše šolstvo. Smo namreč v času, ko se intenzivno prenavljajo programi na vseh področjih izobraževanja. Vpeljevanje pogodbenega učenja v prakso na področju izobraževanja odraslih bi mogoče lahko rešilo nekatera vprašanja, ki jim prenovitelji za zdaj še niso našli odgovora.

Uporaba učne pogodbe bi namreč odraslemu udeležencu v izobraževanju omogočila večjo možnost pogajanja in usklajevanja njegovih potreb po izobraževanju, s potrebami družbe ter ponudbo vsebin, raznih izobraževalnih institucij.

Pomenila bi lahko tudi vnos novih svežih zamisli (v primerih, ko podobno učenje še ne poteka) v ponudbo izobraževalnih ustanov in k povečevanju angažiranosti in motivacije odraslih za izobraževanje. Z učnimi pogodbami bi morebiti lahko zagotovili tisto najmanjšo varnost udeležencem izobraževanja, ki bi jim zagotovila, da se jim bo denar vložen v izobraževanje, povrnil s pridobljenim znanjem. Tu gre predvsem za del, ki ga more v izobraževalnem procesu zagotoviti izobraževalec in ki se jasno določi v pogodbi.

Knjiga je napisana tako, da jo bodo lahko brali in razumeli tudi tisti, ki niso neposredno povezani z izobraževanjem. Je lahko koristen pripomoček za vse življenjske položaje, v katerih je treba jasno določiti želene cilje in se odločati za poti, po katerih bomo le-te dosegali. Učna pogodba, ki jo sklenemo sami s seboj in zadeva različna področja našega delovanja, namreč pripomore tudi k naši osebnostni rasti in k uresničevanju zaslove vseživljenjskega učenja v praksi.

Tanja Možina, ACS

In memoriam

To šolsko leto ni prijazno do projekta Študijski krožki. Lansko jesen je tragično, v nesreči izgubil življenje vodja študijskih krožkov, Alojz Filipančič iz podjetja Invel Velenje. Pod njegovim vodstvom so delovali krožki v Velenju, in želel si je, da bi jih razvil tudi na Kozjanskem, od koder je bil doma. O tem mi je večkrat pripovedoval, nazadnje le kak teden dni pred tistem, ko se je zgodila nesreča. Prav posebno navdušenje je bilo čutiti iz njegovih besed, ko je razmišljal, kako tradicijo povezati z izobraževanjem prebivalstva in nekaj dobrega storiti za ljudi, ki živijo v teh krajih. Njegovi načrti so

ostali neuresničeni; če bomo našli ljudi, ki bi bili pripravljeni razvijati študijske krožke na Kozjanskem, jim bomo predstavili njegove želje in načrte.

Ko smo leta 1992 začeli usposabljati prve vodje in mentorje študijskih krožkov, je bila med njimi tudi gospa Mimica Pišek iz Ormoža; takrat se je bližala sedemdesetim. Bila je polna moči in že na seminarju je požela nemalo občudovanja s svojimi bogatimi izkušnjami, vedrim pogledom na življenje, predvsem pa z neizmerno energijo. Taka je bila kasneje tudi kot mentorica študijskih krožkov; prav gotovo jim je dala svoj pečat s svojo ljubezno do zemlje in narave. V Ormožu so študijski krožki delovali vsa ta leta in večkrat smo s ponosom pripovedovali, da jih vodi Mimica, ki je naša najstarejša mentorica študijskih krožkov v projektu nasploh. Nekajkrat so do nas prišli glasovi, in tudi sama je to potrdila, da se zdravstveno ne počuti najbolje. Pa nismo hoteli verjeti, da je kaj resnega, saj je bila še zmeraj tako prizadovna. Zadnjič se je na Andragoškem centru Slovenije oglašila v Tednu vseživljenjskega učenja, ob podelitvi potrdil novim vodjem in mentorjem študijskih krožkov. Zdaj, v začetku aprila, ko se narava prebuja v novo življenje, Mimice ni več med nami.

Sonja Klemenčič, ACS

NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

Development of education 1994-1996 : national report. Poročila, pripravljena za Unescovo 45. mednarodno konferenco o izobraževanju, Ženeva, 1996: Argentina, Avstralija, Avstrija, Bahrein, Belgija, Belize, Bolgarija, Brazilija, Burundi, Ciper, Čad, Češka, Danska, Egipt, Egipt, Estonija, Filipini, Gvineja, Hrvaška, Indija, Indonezija, Irak, Iran, Izrael, Japonska, Jordanija, Jugoslavija, Kamerun, Kanada, Katar, Kenija, Kitajska, R. Koreja, DR Koreja, Kuba, Kuvajt, Lesoto, Libanon, Libija, Madagaskar, Madžarska, Makedonija, Maldivi, Mali, Malta, Mavretanija, Mehika, Mehika, Mozambik, Nemčija, Niger, Nigerija, Norveška, Oman, Paragvaj, Peru, Poljska, Portugalska, Romunija, Rusija, Savdska Arabija, Siera Leone, Sirija, Slovaška, Sudan, Svazi, Spanija, Švedska, Švica, Tadžikistan, Tajska, Tanzanija, Togo, Tunizija, Turčija, Urugvaj, Vanatu, Zair, Zimbabwe

Manheimer, Ronald J.; Snodgrass, Denise D.; Moskow-McKenzie, Diane: *Older adult education : a guide to research, programs and policies.* Westport ; London : Greenwood Press, 1995. 245 str.

Measuring the quality of schools = Mesurer la qualité des établissements scolaires. Paris : OECD Publications, 1995. 240 str. (Indicators of education systems = Indicateurs des systèmes d'enseignement)

Measuring what students learn = Mesurer les résultats scolaires. Paris : OECD Publications, 1995. 231 str. (Indicators of education systems = Indicateurs des systèmes d'enseignement)

Menedžment v vzgoji in izobraževanju / uredila Marija Velikonja. Ljubljana : Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 1995. 539 str.

Mentoring : new strategies and challenges / Michael W. Galbraith, Norman H. Cohen. San Francisco : Jossey-Bass, 1995. 98 str. (New directions for adult and continuing education) ; No 66, Summer 1995)

Methods of comparative andragogy : international expert seminar, University of Bamberg, Germany, September 24-27, 1995. International Society for Comparative Adult Education (ISCAE), 1995. Devet poročil/referatov

Mijoč, Nena: Izkustveno učenje odraslih in sociokulturni sloj : doktorska disertacija. Ljubljana, 1995

Mumford, Alan: Effective learning. London : Institute of Personnel and Development (IPD), 1995. 41 str. (Training extras)

National identity and adult education : challenge and risk / Franz Pöggeler, ed. Frankfurt am Main (etc.) : P. Lang, 1995. 305 str. (Studies in pedagogy, andragogy and gerontagogy ; Vol. 25)

O'Connor, Joseph; Seymour, John: Introducing neuro-linguistic programming : psychological skills understanding and influencing people. Revised ed. London : Thorsons, 1995. 245 str.

OECD education statistics 1985-1992 = Statistiques de l'enseignement de l'OECD. Paris : OECD Publications, 1995. 247 str.

Pačnik, Tone: Kaj storim, ko ostanem brez službe? Ljubljana : Ara, 1995. 204 str.

Papers from Innovation in continuing education provision, teaching and learning : research perspectives : a conference held on 27 April 1995 at Lancaster University / ed. by Mary Hamilton and Alexandra Withnall. Lancaster : Lancaster University, Department of Continuing Education, 1995. 144 str.

Peter Monetti, ACS

Bralecem Novičk sporočam, da je knjižnica ACS odprta za obiskovalce v sredo in petek dopoldne od 10. do 12. ure ter v ponedeljek in četrtek popoldne od 14. do 16. ure.
Vabljeni.

Avtorje prosim, da pošiljajo svoje prispevke za Novičke na računalniški disketi (to bom vrnil) ali po elektronski pošti, ker nam s tem prihranijo delo s prepisovanjem.

Urednik

ACS
SAEC

svetovanje, raziskovanje, razvoj, informacijsko središče, izobraževanje
consulting, research, development, info-centre, education